

AFRİKA'NIN TEFEÇİSİ: FRANSA

AFRİKANIN SESİ

Algıdan Gerçeğe Geçmişten Geleceğe

Afrika Birliği (AU).

Afrika Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi Etiyopya'da Yapıldı

Afrika Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi 3-4 Temmuz 2017 tarihler arası "Demografik Temettü, Gençlere Yatırım" sloganı ile Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da gerçekleştirildi./3'de

AFRİKA'NIN EN HIZLI BÜYÜYEN EKONOMİSİ ANGOLA

Angola, ekonomisini çeşitlendirme hedefine odaklanmış durumda. Gelişmek için tamamen petrole bel bağlamaktan çıkıp tarıma ve turizme yöneliyor. Bu aynı zamanda özel yatırımcılar için ülkenin cazibesini arttıracak altyapı çalışmalarını ve enerji modernizasyonu anlamına gelmekte./4'de

Afrika'da 70 yıldır ortak olarak kullanılan para birimi Eski Fransız Sömürgelerin Frangı (Franc CFA) bugün on beş Afrika Ülkenin ekonomik kâbusu olmaya devam ediyor.

İSTİKRAR BAHANE

On beş ülkenin ekonomik istikrarını sağlayacağı bahanesiyle icat edilen Franc CFA, aksine o ülkelerin ekonomilerini sıkıştırıp dar boğaza sürüklüyor.

KRİZ TEHDİDİ

Franc CFA ile yapılması zorunlu olan her türlü ithalat ve ihracat işlemleri üzerinden Afrika'nın milyarlarca dolarını zorunlu olarak kendine ait bankalarda tutulmasını sağlayan Fransa, herhangi bir şekilde bahse konu ülkelerin bu duruma yanaşmaması durumunda o ülkede birkaç günde isyan çıkarmak, ülkede bir darbe, bir kargaşa, bir iç savaş veya bir kriz çıkartmakla tehdit ediyor.

Traore Taoufik Kassa / TOGO yazısı...../sayfa 8'de

Afrika'nın Sağlık Sorunları İstanbul'da Tartışıldı

Dünya Müslüman Tıp Birlikleri Federasyonu, 3. kez İstanbul'da toplandı. Dün başlayan ve bugün de devam edecek olan 'FIMA Afrika Sağlık Kongresi'nde kıtanın sorunlarına çözüm arandı. FIMA Başkanı Prof. Dr. İhsan Karaman, "Afrika'da ortalama ömür beklentisi 46 yıl. Bu insanların her yıl 15 milyonu 5 yaşına gelmeden hayatını kaybediyor. Dünya buna göz yummamalı" dedi./2'de

Eritre ile Cibuti arasındaki geriliminin arkasında ne var?

Afrika Birliği, Eritre ve Cibuti'ye araştırma ve gözlem amacıyla bir heyet göndererek, dünyanın en yoğun nakdiye rotalarından birindeki çekişmeli sınırlarına doğru dikkatleri çekmek istiyor. Afrika Birliğinin bu hareketi, 19 Haziran'da iki ülke arasında ki anlaşmaları başış içinde çözmeye çağıran BM Güvenlik Konseyi tarafından desteklendi. Bu gerginlik, Katar'ın barış gücünü sınırdan çekmesiyle beraber yeniden belirmişti./5'de

FAS'TA GERGİNLİK ARTIYOR...

Fas'ın kuzeyindeki El-Huseyme kentinde düzenlenen protesto yürüyüşünde, göstericiler ve güvenlik güçleri arasında arbede çıktı./6'da

ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ'NDE KORKUTAN ÇATIŞMA

Orta Afrika Cumhuriyeti'nin Bria şehri Temmuz Ayı içinde kanlı çatışmalara sahne oldu. Yerel kaynaklar silahlı milisler arasında çıkan çatışmadan dolayı en az 42 kişinin öldüğünü duyurdu./7'de

Uludağ Üniversitesi'nden Sudan'a Akademik Destek

Sudan'ın 10 farklı üniversitesinde görev yapan akademik heyet, Uludağ Üniversitesi'ni (UÜ) ziyaret ederek, yapılan çalışmalar hakkında bilgi aldı./8'de

CİBUTİ-ERİTRE KRİZİNDE DOHA-RYAD (KÖRFEZ) KRİZİNİN İZLERİ

Traore Taoufik Kassa 5

EŞ-ŞEBAB ÖRGÜTÜ

Abdullah Muhammed Shoble 6

ETİYOPYA'DA RUH HASTALIKLARINA YAKLAŞIM VE DOKTORLARIN BEYİN GÖÇÜ SORUNU

İbrahim Abdella 7

Afrika'da Su Potansiyeli, Susuzluk Sorunu ve Doğu Afrika Örneği

Muhammed İsse 9

Koloni Sonrası Afrika ve Mücadeleleri (Post-Colonial Africa)

Muhammed Munir Kabir 2

Somali Cumhurbaşkanı Farmaajo'nun Türkiye Ziyareti ve Somali- Türkiye İlişkileri

Abdüsalan Elmi 3

AFRİKA'NIN TARIM POTANSİYELİ VE "Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu"

Ebubekir Armağan 4

Afrika'nın Sağlık Sorunları İstanbul'da Tartışıldı

Dünya Müslüman Tıp Birlikleri Federasyonu, 3. kez İstanbul'da toplandı. Dün başlayan ve bugünde devam edecek olan 'FIMA Afrika Sağlık Kongresi'nde kıtanın sorunlarına çözüm arandı. FIMA Başkanı Prof. Dr. İhsan Karaman, "Afrika'da ortalama ömür beklentisi 46 yıl. Bu insanların her yıl 15 milyonu 5 yaşına gelmeden hayatını kaybediyor. Dünya buna göz yummamalı" dedi.

İnsanları gibi kaderi de kara olan ve 'Kara kıta' olarak adlandırılan Afrika'da yaşam mücadelesi veren 1,2 milyar kişinin sağlığına İstanbul'da gerçekleştirilen 'Afrika Sağlık Kongresi'nde çözüm arandı. Sağlık alanında

Müslüman sağlık kuruluşlarının 1988 yılından beri örgütlü tek organizasyonu olan FIMA tarafından organize edilen kongrede konuşan yeni dönem Başkanı Karaman, dünyada büyüme ve lüks tüketimin sürekli artmasına

rağmen Afrika'da ise açlığın arttığını söyledi. Karaman, "Beslenme bozuklukları hastalıkları artıyor. Bu insanlar 46 yaşına kadar yaşamak istiyor, fakat ne acıdır ki 5 yaşına gelmeden her yıl 15 milyonu hayatını kaybediyor. Modern dünya buna seyirci kalmamalı. Afrika'nın yeryüzünde kapsadığı alandan çok daha büyük oranda, insanların vicdanlarında yer tutması gerekiyor. İnanıyoruz ki kıtanın tamamına yönelik, insanlığın en azından ortak bir akıl, vizyon, strateji ve en

önemlisi ortak bir vicdani hassasiyet benimsemesi mümkündür" dedi.

Oturumlarda söz alan Türkiye Kızılay Başkanı Dr. Ekrem Kınık "Afrika'nın 1,2 milyar nüfusu var. Afrika kıtasında 54 ülkenin tamamında ise 222 bin doktor var. Bu 1 milyarı aşkın nüfusa yetecek oran değil. Bu oranın yukarı çıkarılması gerekiyor. Amerika'da bu personel sayısı yaklaşık 2 milyon. Avrupa'da ise 2,5 milyon hekim var. Afrika'da hemşire, hekim, ebe gibi sağlık insan gücü

yetiştirmeyi hedefliyoruz" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'da, Dolmabahçe Sarayı'nda düzenlenen "Afrika'da Sağlık" başlıklı Uluslararası Kongre Gala Yemeği'ne katıldı ve yaptığı konuşmada, Afrika kıtasının kronik sorunlarının temel sebebinin, yaklaşık 4 asır boyunca kıtanın tüm kaynaklarını istila eden sömürgecilik olduğuna işaret etti.

Kaynak: İhlas Haber Ajansı

Koloni Sonrası Afrika ve Mücadeleleri (Post-Colonial Africa)

Berlin konferansı sonrası ile birlikte (1884) Birinci Dünya Savaşı'na kadar (1915) hemen bütün Afrika Kıtası Avrupalılar tarafından işgal edilmiştir. Mesela İngilizler Nijerya (Lagos) kıyılarında sömürge mandasını kurdu; aynı şekilde Gambiya'da, Sierra Leone'de, Mısır'da, Tanzanya'da (Zanzibar), Güney Afrika'da ve Cape Verdi'de İngiliz himayesi altına girdi. Fransa mandası altındaki ülkeler ise Senegal, Gabon, Madagaskar, Kamerun, Cezayir, Libya, Tunus vs. Portekiz ise Mozambik ve Angola'yı sömürdü. Afrika'da sadece üç ülke sömürülemedi: Etiyopya, Liberya ve Fas. Bunun nedeni ise bu ülkelerin sömürgecilere karşı güçlü bir şekilde direnmeleridir.

Afrikalıların çoğubu devrimin getirdiği değişikliklerin ve direnişlerin farkında değildir. Hatta Avrupalı Hristiyan misyonerlerin getirdiği değişikliklerin bile farkında değildir. Özellikle köy kesimlerindeki putperest (paganist) kabilelerin ideolojilerini değiştirmek kolay olmadı ta ki kamu işleri, madenler, demiryolları, inşaat, tarım ve vergilendirme yöntemlerinde iş imkânları teklif edilinceye kadar. Sömürge kurallarının yanında geleneği ve şeflikleri kabul ettiler. Hükümetler madencilik, çiftçilik ve şirketlerden gelir aramak zorunda kaldılar. Yukarıda bahsedilenler Afrika'nın sosyal yaşamını etkiledi, bu yüzden Avrupalılar Afrika topraklarına yerleştiler. Avrupalılar, Afrikalıların yaşamlarını etkilediğinden dolayı kuralları koydular. Ekonomi, özel sektörlerle bırakılırken, eğitim ise misyonerlik için önem kazandı. Afrikalıların önyargılarının en önemlisi Afrikalıları Avrupalıların yaşam tarzlarını ve yaşam biçimlerini çokça önemsiyorlardı. Bunlar, Afrikalıların kişisel yaşamlarını ve toplumun karakterini etkileyen faktörler oldu. Böylece; o çağda anlayabildiğimiz şey şu; Avrupalıların kafasında hüsnü zan, alçakgönüllülük ve mer-

hamet eksikliği vardır. Avrupa'dakiler ortaçağ ve dogmatizm çağında olsa bile, Afrikalıları onu bilim ve teknoloji çağı diye algıladı. Öte yandan Avrupalılar, Afrikalıların arasına acımasızlık, barbarlık, çok kültürlük ve kabilecilik, doğaüstü inançlar ve sınırlar icat etmeye teşvik için Afrika'ya girdi. Bu kısmen çok önemlidir: Afrika'nın çokkültürlü, çeşitlendirilmiş bir kıta olduğu bir gerçektir; bu, Avrupalıların Afrika keşfi ve sömürgeleştirilmesinin gerçek arka planıdır. Nitekim Afrika'nın doğal kaynaklarından şöyle bahsedebiliriz: Sanat, siyaset, kültür, aşiretler, felsefi düşüncü biçimleri ve doğal bilgi ile kutsanmıştır. Fakat ne yazık ki çoğu Afrikalıları nispeten ifalalamıştır; zirasorumluluk duygusu toplumsal bir bütünlüğe erişmemiştir. Sadece bazı Afrikalıları sömürge döneminin getirdiği olumsuz salgını fark etti. Üzülerek belirtmek isterim ki birçok Afrika bölgelerinde Avrupa'nı yaşadığı ortaçağ veya taş devrini yaşıyor diye andırıyor. Doğal fenomenleri açıklamadıkları için birbirlerine acımasız düşmanlık besliyor ve geleneksel uygulamalarına devam ediyor. Zira gelecek planları için çok az düşünüyorlar. Doğal güçleri üzerinde kontrol sağlayabilimsel teknoloji çağlarıyla bağlantı kurmadılar. Afrikalıların bir kısmı o dönemler modern bilgilere az önem verdiler. Çünkü çoğunluğun fikrine göre doğal fenomenin yanlış anlaşılması vardır.

Ancak son zamanlarda 20. yüzyılda Afrika'da bazı değişiklikler yaşanmaktadır. Orta sınıfların ihtiyaçları çoğaldı. Bireysel özgürlük, kişisel sağlık, eğitim, müreffeh bir hayat, hareketlilik ve para istiyorlar. Bunun için büyük beklentileri olmuş ve Afrika'nın uyanışı başlamıştır. Afrika toplumları, ülkenin imkânlarından faydalanmayı engelleyen diktatörlük ve otokratik burjuva rejimine kin besliyorlar. Günümüzde Afrikalıların

neredeyse yarısı günde 2 ila 20 dolar arasında kazanıyor ve bazıları son derece fakir ve çok acıklı bir durumdadırlar. Buna rağmen; Uluslararası Para Fonu (IMF), Afrika ekonomisinin ileriki zamanlarda büyük refaha ulaşacağına ümit verdi. Bugün Afrika birçok Avrupa Topluluğunun üyesidir; mesela OPEC, UN, G20 bunlardan bir kaçıdır. Bununla birlikte, hükümetlerin sosyal, politik, demokratik ve teknik politikalarının eksikliği konusunda söylentiler ne olabilir? Afrika bağımsızlık sonrasında hükümetlerin kazanımlarını geliştirdi. Sonunda Afrikalıları olarak şunu kabul ediyoruz: Bağımsızlıktan sonraki son yirmi yılda Afrika hükümetlerinin gösterdiği çaba ve başarılarını takdire ediyoruz. Özellikle Eğitim'de, sosyal refahta, sağlıkta, ulaşımda, iletişimde, küresel pazarlarda ve diğer sosyal aktivitelerde etkileşim içinde ve yenilikçi olmalarından dolayı müteşekkiz. Sonunda şu unutulmamalıdır ki yukarıda bahsi geçen bağımsızlık ve gelişmeleri kazanmak için kan döküldü ve bağımsızlık mücadeleleri ile zorluklarla dolu bir sonuç oldu.

Afrika eski Kenya Bakanı KENYATTA'nın sözüyle bitiriyorum:

"Hristiyan misyonerler bize İncilleri getirip gözümüzü kapalı dua okumayı öğrettiler, biz gözümüzü açana kadarda topraklarımızı götürdüler." Jomo KENYATTA.

KAYNAKÇA:

1. John HATCH, A History of Postwar Africa, Worcester London, Ebenezer BAYLIS and son LTD, 1965, pp. 12-24
2. FİROZE, SOKARİ EKİNE, African Awakening The Emerging Revolutions, Cape Town, Dakar, Nairobi, and Oxford UK, PAMBAZUKA Press, an imprint of FAHAMU, 2012, pp. 3-4.

Muhammed Munir Kabir
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

İYİLİK VAKTİ EKİDİR

YAYIN TÜRÜ : Yıllık Süreli

İmtiyaz Sahibi
CAHİT GÜL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
ÖNDER DURAN

Grafik - Dizgi
RECEP DENİZ

www.bursaihh.org.tr | basin@bursaihh.org.tr

İdari Merkez

Kayıhan Mh. Kirişçikiz Çıkmazi No:12 Bursa
0.224 225 06 11 - 07 11

Somali Cumhurbaşkanı Farmaajo'nun Türkiye Ziyareti ve Somali-Türkiye İlişkileri

Somali Cumhurbaşkanı Mohamed Abdullahi Farmaajo 8 Şubat 2017'de Somali'de gerçekleşen başkanlık seçimini kazandı. Farmaajo seçimler döneminde Somali halkının sevdiği ve umut besledikleri tek adaydı. Mohamed Abdullah Farmaajo, 2010 yılında başbakanlık yaptığı dönemlerinde yaptığı icraatlarından ve yenilemelerden dolayı Somali Halkının gönlünü kazandı. Seçimlerden sonra ilk yurtdışı ziyaretlerinden biri de Türkiye oldu.

Somali Cumhurbaşkanı Mohamed Abdullahi Farmaajo, Türkiye'ye olan ilk ziyaretini 26 Nisan'da gerçekleştirdi. Somali ve Türkiye arasındaki ilişkilerin son yıllar da arttığını biliyoruz, ama bu güzel ilişkilerin ne zaman başladığından kısaca bahsetmemiz gerekiyor. Somali ve Türkiye arasındaki kardeşlik ilişkileri on altıncı yüzyılda başlamıştır. On altıncı yüzyılda Somali'de varlığını gösteren Adal Sultanlığı'nın, Osmanlı Devleti ile çok iyi ilişkileri vardı. Osmanlı Devleti, Doğu Afrika'da İslam bayrağını temsil eden ve fetihler düzenleyen Adal Sultanlığına silah desteği veriyordu. On altıncı yüzyılda Adal Sultanlığı ve Osmanlı Devleti bir taraf olarak Doğu Afrika'ya gelen Portekizlere karşı savaştılar.

Adal Sultanlığından sonra da Somali'de kurulan bütün devletler Osmanlı Devleti ile ilişkilerine devam et-

tiler. Osmanlı'nın son dönemleri, özellikle Abdülhamit döneminde, Somali'de batılı sömürgecilere karşı direnen Somali Derviş Devleti'ne silah ve mühimmat gönderiyordu. Somali Derviş Devleti, Mohamed Abdulle Hassan liderliğinde batılı sömürgecilere karşı savaşan devlettir.

Cumhuriyet tarihinde de Türkiye ve Somali arasındaki kardeşlik bağı devam etti. İki ülkede iki devletin büyükelçilikleri bulunuyordu. Türkiye son yıllarda özellikle 2005'te gerçekleşen "Türkiye'nin Afrika Açılımı ve Türkiye Afrika İşbirliği Zirvesi'nden" sonra, Türkiye ve Afrika'nın siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkileri artarak güçlendi.

1991'de Somali'de başlayan iç savaş yüzünden kapatılan Mogadişu'daki Türkiye Büyükelçiliği, 19 Ağustos 2011 tarihinde dönemin başbakanı, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı tarihi ziyaret ile yeniden açıldı. 2011'den bu yana Somali ve Türkiye halkları arasındaki kardeşlik ilişkileri hiç tahmin edilemeyecek bir noktaya kadar yükseldi. İki halk birbirlerine inandılar.

Cumhurbaşkanı Erdoğan şimdiye kadar Somali'yi üç kere ziyaret etti. Her ziyarette iki ülke arasında heyetler arası görüşmeler gerçekleştiriliyor. Somali'nin

yeni Cumhurbaşkanı Mohamed Abdullahi Farmaajo, 26 Nisan 2017 tarihinde resmi bir ziyaret kapsamında Türkiye'ye geldi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, mevkidaşı Somali Cumhurbaşkanı Farmaajo'yu Cumhurbaşkanlığı Külliyesinin ana giriş kapısında karşıladı. Karşılama töreni sonrasında Farmaajo ve Erdoğan baş başa ve heyetler arası gerçekleştirilecek görüşmelere geçti.

Görüşmelerde ekonomik, siyasi ve Somali'de yapılacak yeni Türkiye Askeri Üssü de dâhil olmak üzere bir çok konuda görüşme yapıldı. Toplantıdan sonra açıklama yapan Somali Cumhurbaşkanı: Cumhurbaşkanı Erdoğan ile ziyareti kapsamında çeşitli alanlarda verimli görüşmeler yaptığını ifade eden Farmaajo, kardeş ülkeler Türkiye ile Somali arasında karşılıklı saygı ve derin bağlara dayalı ilişkiyi bir kez daha teyit ettiklerini dile getirdi.

Türkiye'nin yurt dışındaki ikinci üssünün Somali'deki inşaatına devam ediliyor. Ayrıca inşaat biter bitmez Cumhurbaşkanı Erdoğan Üssü'nün açılışını için dördüncü kere Somali'ye gideceğini açıkladı. Bu yeni askeri üs hem Somali için hem de Türkiye için çok önemlidir. Bu askeri üs Somali devletinin tekrar Afrika'nın güçlü bir devlet olmasına yardımcı olacak. Bu üs ile birlikte iki ülkenin müşterek çalışmaları netice-

Abdisalan Elmi (Somali)
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

sinde Somali ve Türkiye Hint Okyanusu ve Kızıl Deniz kontrolünü ellerine alabilirler.

Somali Cumhurbaşkanı Farmaajo son Türkiye ziyaretinde iki ülkenin çıkarları için kazan kazan ilkesi doğrultusunda hem eski anlaşmalar yenilendi hem de yeni anlaşmalar imzalandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan özel sektörün Somali'de yatırım yapmalarını teşvik etti. Somali Cumhurbaşkanı Farmaajo Ankara'daki görüşmelerden sonra Antalya'da gerçekleştirilen olan "1. Türkiye-Afrika Tarımsal İş Formu Toplantısına" katıldı. Türkiye ve Somali arasındaki anlaşmalar uzun vadeli anlaşmalardır ve iki halkın arasındaki dostluk ve kardeşlik bağı sayesinde hiç bitmeyecektir.

Afrika Birliği (AU).

Afrika Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi Etiyopya'da Yapıldı

Afrika Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi 3-4 Temmuz 2017 tarihleri arası "Demografik Temettü, Gençlere Yatırım" sloganı ile Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da gerçekleştirildi.

"Gündem 2063" ile ilişkili, bu yılki sloganı seçerken zirvenin amacı "Afrika Paradoksu" adı verilen sözcüğün üstesinden gelmektir, çünkü kıtanın muazzam kaynaklara sahip olmasına rağmen aynı zamanda bazı alanlarda geride kaldı.

Yılın sloganı Gençlik'e adanmış olmasına rağmen çatışmalar, barış ve güvenlik konusu vurgulanmıştır.

Zirve, kendi kendini finanse eden, gelişmiş ve zengin bir Afrika, örgütün kurumsal reformunu, gençlere yapılan yatırımları, gerginlik ve çatışmaların üstesinden gelmek için etkili çözüm arayışına dikkat çekti.

Afrika'nın Gelişimi.

Afrika Birliği Başkanı Vekili ve aynı zamanda Gine Devlet Başkanı Alpha Condé, Afrika ülkelerinin tüm meselelerde tek ses olması gerektiğini belirterek, "Bizim öğüde ya da müdahaleye ihtiyacımız yok" dedi.

Üye Devletleri bir kez daha, gençleri ve kadınları kıtanın ekonomik ve sosyal gelişimi için tüm potansiyellerini ifade etmeye teşvik eden programlara ciddi olarak bakmaya çağırdı. Dayanışma, kardeşlik ve ilerleme değerleri etrafında birleşmiş bir Afrika inşa etme ihtiyacı hakkında bir kez daha konuştu. Devlet Başkanları Zirvesi, Afrika'nın bir araya getirip kıtayı inşa etmeye davet eden Zimbabwe Başkanı Robert Mugabe'nin Afrika Birliği Vakfı'na yaptığı bir milyon dolar bağışı işaret edildi.

Nüfus Artışı.

Afrika nüfusu 2063 yılına kadar şu anda sahip olduğundan 400 milyondan fazla nüfusa ulaşacak.

Bu büyümeye beş ülke baş gösterecek: Nijerya, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Etiyopya, Mısır ve Tanzanya. Afrika liderlerinin Gündem 2063 düşündüğü bu projeksiyonlara dayanmaktadır. Yolsuzlukla Mücadele.

Zirve, Afrika Birliği Yolsuzlukla Mücadele Danışma Konseyi üyelerini, İnsan ve İnsan Hakları Komisyonu üç yıllık bir süre için dört üye seçti: Kuzey Afrika'yı temsil eden Tunus, Güney Afrika'yı temsil eden Angola, Orta Afrika'yı temsil eden Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Kuzey Afrika'yı temsil eden Cezayir.

Kalkınma Taahhüdü.

BM Genel Sekreteri António Guterres'i temsil eden Amna Mohamed, organizasyonun Addis Ababa Gündemi ve Paris İklim Anlaşması ile birlikte 2030 Gündemi ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi başlıklı iki iddialı gündeminde iyimser bir yaklaşım gösterdiğini söyledi.

Amna Mohamed, AU'nun 2063 gündeminde büyük bir öneme sahip gençlere odaklandığının altını çizdi; amacı gelecek nesil için daha iyi bir dünya yaratmaktır.

Güvensizlik Hakkında Endişeler.

Afrika Birliği Komisyonu Başkanı Moussa Faki Mahamat, kat kaynakların ve petrol fiyatının çöküşünün ve dünyanın birçok yerinde terörizmin tehlikelerinin yaygınlaşmasının genelde güvensizlik ve istikrarsızlık faktörleri olduğunu vurguladı. Hassas bölgelerdeki gerginliklerin ve iç savaşların sürekliliğinde güvensizliğin bir faktör olduğunu vurguladı.

Hazırlayan: Eurico De Oliveira / Mozambik
Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

AFRİKA'NIN EN HIZLI BÜYÜYEN EKONOMİSİ ANGOLA

Angola, ekonomisini çeşitlendirme hedefine odaklanmış durumda. Gelişmek için tamamen petrole bel bağlamaktan çıkıp tarıma ve turizme yöneliyor. Bu aynı zamanda özel yatırımcılar için ülkenin cazibesini arttıracak altyapı çalışmaları ve enerji modernizasyonu anlamına gelmekte.

"Dünya Ekonomi Raporu'na göre": http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf göre Angola, dünyadaki yatırım getirisinin en yüksek olduğu ülkelerden biri. Burada tanıştığımız uzmanlar, kendisini yapılandırmış olan bu pazarda yer almanın tam zamanı olduğunu söylüyor. Ayrıca pazar hacminin 2045 yılına kadar iki katına çıkması bekleniyor."

Bazı yatırımcılar bu potansiyeli çok iyi gördü. Elizabeth Dias Dos Santos, balık işleme fabrikasını açmak için 25 milyon dolar yatırım yaptı. Yüksek teknoloji balık işleme fabrikası geçen Ekim'de üretime başladı. Bu sektörde zincirleme üretim türü olarak Angola'da eşsiz bir tesis. "Angolalı yatırımcıların petrol haricinde başka sektörlerle yönelmesi önemli... Angola'da gün

üzüne çıkarılmayı bekleyen başka birçok zenginlikler var. Bizimkisi gibi sorumlu, saygılı, şeffaf ve yüksek teknoloji ile donanımlı ekonomiyi çeşitlendiren ve uluslararası seviyede yer edinen endüstriler de mevcut."

Tesislerde 120 kişi çalışıyor. Ülkenin geleneksel balıkçılık sektöründe çalışan 50 binden fazla insan göz önüne alındığında, fabrika sektöre canlılık getiriyor.

"Angola'da elle balıkçılık göz ardı edilemez bir gerçek. Bu sektör desteklenmeli. Firmamız geleneksel balıkçılık yapan küçük ölçekli balıkçılar için yüzde 40 kota ayırmaktadır."

Başkent Luanda'nın kuzeyinde 350 milyon

dolar yatırımla iki yıl önce dev bir demir-çelik fabrikası açıldı. Bugüne kadar neredeyse hiç demir-çelik geleneği olmayan bu ülkede böyle bir tesisle kıyaslanabilir başka bir şey yok. Burada, tonlarca çelik geri dönüştürülüyor ve özellikle ülkenin gelişimi için gerekli demir çubuklar üretiliyor.

Şirketin Kalite Müdürü Luis Silva, "Çelik, her ülkenin kalkınması için gerekli bir türüdür. Binaların inşasında, yollarda, büyük barajlarda, her yerde kullanılır."

Fabrika yılda 500 bin ton üretim ile çok büyük bir kapasiteye sahip. Bu miktar Angola'daki talebin neredeyse iki katı kadardır. Üretim kapasitesi çok büyük; yılda 500 bin ton üretim

yapılıyor. Amaç, bu ürünü çok hızlı bir şekilde ihraç etmek... Neredeyse her şeyi ithal eden bir ülkede küçük bir devrim!

Ayrıca fabrikadaki makineler elektrik sağlanması için yüksek gerilim hatları ve su temini için de tesisler inşa edildi. Bu sayede 550 kişiye eğitim ve iş imkanı yanı sıra bölge halkı su ve elektrikle kavuşmuş oldu.

"Bundan beş yıl önce işsizlik oranı yüzde 70 idi. Bugün ise yüzde 20. Bu sadece doğrudan istihdam değil, aynı zamanda dolaylı istihdamı da kapsıyor."

Kaynak: Euronews

AFRİKA'NIN TARIM POTANSİYELİ VE "Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu"

Afrika'nın tarihi Batı'nın geride bıraktığı yığıla trajedi ile malul. Afrika'nın bu makus talihi post-kolonyal dönemde de ne yazık ki nitelikli bir şekilde değişim göstermedi. Sömürgeciliğin geride bıraktığı ağır tahribat, fiziki işgal sona ermiş olsa da halen ağır ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal alanda devam edegeliyor.

Afrika'nın mevcut yer altı ve yer üstü kaynaklarının ne denli fazla olduğu, Batılıların tüm kaynaklarını sömürmek için Afrika'da buldukları vs. tespitinin, ilgili ilgisiz herkes tarafından yapıldığı bir döneme de tanıklık ediyoruz. Bu durum bir hastanın başında sürekli teşhis koyan, fakat hiçbir tedavi maksatlı müdahalede bulunmayan doktorların tasviri gibi kendini gösteriyor.

Son dönemde yağış miktarının son derecede düşük seyretmesi, bölge'de siyasi ve ekonomik olarak rant elede etmek isteyen İsrail'in su kaynakları üzerine kurduğu/kurdurduğu barajların, yaptığı derin su kuyusu sondajlarının da etkisi ile Doğu Afrika'da kuraklığa bağlı bir kıtlık başgösterdi. Mevsimsel olarak yağış düşüklüğü, iç ve dış siyasi dinamiklerin etkisi her daim mümkün gözüküyor. Fakat asıl dikkat edilmesi ve üzerine yoğunlaşılması gereken meselenin, Afrika'nın bolluk zamanı da kıtlık zamanı da kendi ayakları üzerinde durabileceği kalıcı çözümler üretilmesi olduğu gerçeğini, görmezden gelemeziz. Kuraklık, kıtlık, açlık, yoksulluk, siyasi istikrarsızlık, iç çatışmalar, güvenlik, sağlık problemleri Afrika'nın şu anda ki mevcut problemleri olsa da katiyetle değiştirilemez bir olgu olarak, öncelikli Afrika insanı tarafından görülmemelidir.

Afrika'nın mevcut tarım potansiyelinin aktive edilmesi ile ekonomik ve sosyal gelişiminin ön

açılabilir. Bu gelişimler sadece iyi niyetlerle ortaya konulmuş yaraya pansuman mahiyetinde bir takım küçük desteklerle kendini gösteremez. Sivil Toplum, Devletler, Uluslararası Kuruluşlar, Üniversiteler ortaklaşa olarak el birliği ile üzerine gidilmesi gereken bir husustur. Geçtiğimiz Nisan Ayı içerisinde "Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu" Türkiye'nin ev sahipliğinde yapıldı. Zirveye; Gine Devlet Başkanı ve Afrika Birliği (AfB) Dönem Başkanı Alpha Conde, Somali Cumhurbaşkanı Muhammed Abdullah Farmacu'nun yanı sıra 45 bakan, 21 büyükelçi, 14 bakan yardımcısı, 19 uluslararası kuruluş temsilcisi olmak üzere 1500'e yakın kişi katılım göstermesi Afrika için daha kalıcı ve sürdürülebilir politikaların oluşumu için umut ışığı oluşturabilir. 2 gün süren zirve boyunca Afrika'nın mevcut imkan ve potansiyelinin daha verimli kullanımı ve kapasite artırımı ana başlıklarında değerlendirilmeler yapıldı.

Bu zirvenin ne denli önemli olduğunu kavramak için Afrika'nın mevcut tarım ve su potansiyeline bakmak yeterli olacaktır. Dünya Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre dünya üzerinde ekilebilir tarım arazisinin genişliği 1 Milyar 396 Milyon hektar iken Afrika'nın sahip olduğu ekilebilir arazi genişliği 226 Milyon Hektar genişliğe sahip. Bir başka anlatımla, Afrika dünyadaki ekilebilir arazinin %16'lık kısmına ev sahipliği yapıyor. Afrika kuzey ya da güneyinde geniş bir yelpazede, tarımsal çeşitliliğe sahip. Buğday, mısır, pamuk, üzüm, susam, hurma, pirinç, fındık, tropikal meyve, kahve, kauçuk, palm yağı, sisal, tütün Afrika'da yetişen başlıca tarım ürünleri...

Bu verilere Afrika'nın mevcut su potansiyelinin de eklemek te fayda var. Susuzluk ve kuraklık

çerçevesine oturtulmuş Afrika imajının tersine, Afrika'nın mevcut su kaynaklarının yüksek olduğu söylenebilir. Sadece yer üstü su kaynakları arasında dünyanın en büyük nehirleri arasında yer alan Nil, Kongo, Nijer, Zambezi nehirleri Afrika'da bulunmaktadır. Ayrıca dünyanın en büyük ikinci gölü olan Victoria Gölü'ne de Afrika ev sahipliği yapıyor. Yer altında ise Sahra Çölü derinliklerinde dünyanın en büyük ve verimli su yatakları olduğunu gösteriyor araştırmalar. (bkz. <http://www.hidropolitikakademi.org/afrikanin-ekonomik-su-sikintisi-2.html>)

Yeraltı sularının, Afrika'daki su kaynaklarının %15'ini teşkil ettiği, en büyük yeraltı su tabakalarının; Kuzey Sahra, Sahel, Çad Havzası ve Kalahari'nin çorak bölgelerinde yer almakta olduğunu gösteriyor araştırmalar. (bkz. http://www.tasam.org/tr-TR/lcerik/3666/afrikadaki_iklim_degisikligi_ve_su_afrikadaki_uyumun_arttirilmesine_yonelik_bosluklarin_kisittlamalarin_ve_firsatlarin_analizi)

Tüm bu verilerle birlikte ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın etkisiyle oluşan alt yapı sorunları Afrika'nın tarım potansiyelinin tüm verimliliği ile ortaya çıkmasına engel teşkil ediyor. Türkiye Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın verilerine göre Afrika'nın tarım potansiyelinin ortaya çıkmasındaki başlıca engeller, düşük verimlilik, gelişmiş girdi kıtlığı (tohum, gübre vs), sulama yetersizliği, siyasi istikrarsızlığın oluşturduğu güvenlik endişesi ve buna bağlı olarak dış yatırıma elverişsiz durum olarak sıralanmakta.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen Dünya Bankası'nın verilerine göre 2030 yılına kadar Afrika'nın mevcut tarım ve tarım işgücü potansiyelinin 1

Ebubekir Armağan
İpekyolu Uluslararası Öğrenci
Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Trilyon \$'lık bir endüstriyel hacme ulaşacağını öngörüyor. (bkz. <https://www.weforum.org/agenda/2015/09/what-is-africas-agriculture-potential/>) Zira Afrika da işdamın önemli bir kesimi tarımsal alanda sağlanmakta. Genç insan kaynağı, işlenebilir verimli topraklar nitelikli ve sürdürülebilir politikalarla kullanılabilirse Afrika kendi öz kaynakları ile çok daha güçlü bir tarım ekonomisi ortaya koyabilir.

Son tahlilde Afrika'nın mevcut imkan ve potansiyelinin ne denli yüksek olduğunu bir kez daha görerek, bu potansiyeli ortaya çıkaracak politikalar üretilmesi zorunlu bir hal almaktadır. Bu sorumluluk öncelikli olarak Afrikalılarındır. Türkiye'de 1.sı yapılan "Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu" bu politikaların oluşumu için umulur ki yeni ufuklar açacaktır. Zira Afrika'nın makus talihinin ve keder yüklü mirasının değişimi; zemini vicdan, adalet ve merhamet olan bir anlayışla mümkün olacaktır. Hem Türkiye hem de Afrika'nın sahip olduğu medeniyet birikimi bu anlayışla yeni ufuklar ortaya koyacak zenginliktedir. Bundan sonrası ise çok çalışmakla mümkün olacaktır.

Eritre ile Cibuti arasındaki geriliminin arkasında ne var?

Afrika Birliği, Eritre ve Cibuti'ye araştırma ve gözlem amacıyla bir heyet göndererek, dünyanın en yoğun nakliye rotalarından birindeki çekişmeli sınırlarına doğru dikkatleri çekmek istiyor. Afrika Birliğinin bu hareketi, 19 Haziran'da iki ülke arasında ki anlaşmaları barış içinde çözmeye çağıran BM Güvenlik Konseyi tarafından desteklendi. Bu gerginlik, Katar'ın barış gücünü sınırdan çekmesiyle beraber yeniden belirmişti.

Barış gücü, hem Cibuti hem de Eritre tarafından talep edilen Dumeira Dağı ve Dumeira Adası statüsüyle ilgili bir anlaşmazlığın çözümüne yönelik çabaların bir parçası olarak 2010 yılından beri varlığını sürdürüyordu.

İki ülke arasındaki gerginliğe neden olan Küçük Dumeira Adası, Kızıldeniz'in güney ucundaki iki ülkenin kıyılarında kurulmuştur. Küresel ticaret için önemli bir nakliye şeridi olan Bab-el-Mandeb boğazına yakındır. İki ülkenin silahlı kuvvetleri 2008 yılında sınırdaki bu ada yüzünden çatışmaya başladı. Her iki ülke de daha sonra Katar'ın arabuluculuk teklifini ve barış güçlerinin konuşlandırılmasını kabul ettiler, ancak ikili ilişkiler gergin kalmaya devam etti.

Neler oldu ve Neden Oldu?

16 Haziran'da Cibuti, Katar'ın barış gücü askerlerinin geri çekilmesini takiben Eritre'yi, herhangi bir sebep göstermeksizin, birliklerini tartışmalı topraklara asker gönderdiği gerekçesiyle suçladı. Cibuti Dışişleri Bakanı Mahmoud Ali Youssouf, Eritre'yi sınırdaki tartışmalı toprakları işgal etmekle suçladı ve ülkesinin barışçıl bir çözüm istediğini, ancak gerekirse çatışma için hazır olduğunu söyledi.

Tepki ne oldu?

Eritre Enformasyon Dairesi tarafından 17 Haziran'da yayınlanan bildirmede Cibuti'nin askeri faaliyet suçlamalarından doğrudan bahsedilmedi. Etiyopya - Halen Afrika Boynuzu, hem Eritre hem de Cibuti ile sınır paylaşan en büyük ve en güçlü ülkesi - Afrika Birliği'nin bir olgu bulma misyonu göndermek için harekete geçmesini desteklediğini ve BM'yi bu girişimi desteklemeye çağırdığını söyledi. 18 Haziran'daki Etiyopya Dışişleri Bakanlığı, iki komşusunu "gerginliği tırmandırmaktan" kaçınmaya ve bunun yerine "barışçı yollarla farklılıkları çözmeye" çağırdı.

Bölgesel güvenliğin etkileri nelerdir?

Eritre ve Cibuti arasındaki herhangi bir askeri çatışma, iki ülke üzerindeki olumsuz güvenlik ve insani etkilerin yanı sıra, Eritre ile Etiyopya arasında çok daha ciddi ve uzun süren sınır çizgisini kızıştırma riski taşıyor. 1998-2000 yıllarında Eritre ile sınır savaşı yapan Etiyopya, Cibuti ile iyi ilişkilere sahiptir. İki ülke bir savunma ittifakı düzenliyor.

KAYNAKÇA <http://www.bbc.com/news/world-africa-4034021>

CİBUTİ-ERİTRE KRİZİ'NDE DOHA-RYAD (KÖRFEZ) KRİZİNİN İZLERİ

Arap Körfez bölgesinde yaşanan kriz, doğu Afrika'yı da etkiledi. Arap Körfezinde baş gösteren kriz tamamen jeostratejik bir hal almıştır. Körfez Krizinin dış dalgalarının ardından Katar, kendi askerlerini Cibuti ve Eritre arasındaki sınırından geri çekti. Katar'ın almış olduğu bu kararla bölgede, Cibuti ve Eritre arasında yıllar süren ve endişelere yol açan tansiyonun tekrar yükselmesine neden oldu. Eritre askerleri, Kap Doumeira bölgesini işgal etmiş durumda.

Cibutlil hükümetine göre Eritre askerleri, Katar'ın askerlerini bölgeden çekmesini fırsat olarak değerlendirerek bölgeyi işgal etmeye giriştiler. Bölgede önemli bir güce sahip olan Etiyopya'nın çabasının sonucunda, Haziran ayında iki ülke arasındaki coğrafik meselelerin Birleşmiş Milletlerin Güvenlik Konseyinin masasına taşınması başarılıydı. Cibuti ve Etiyopya arasında 2016 yılında imzalanan bir çatışmazlık antlaşması vardı. Dolayısıyla Etiyopya Cibuti'nin yanında yer almaktadır.

Eritre Cibuti'ye savaş açarsa, Etiyopya'da hem Cibuti ile imzaladığı antlaşmayı gerekçe olarak gösterip hem de Eritre ile arasındaki eski düşmanlıklarını bahane ederek Eritre'ye karşı savaş açabilir.

Katar, 2008 yılında, RasDumeira bölgesi için Eritre ve Cibuti arasında 4 gün süren silahlı çatışmalara sona vermek için çatışmalara neden olan bölgeye askerlerini yerleştirdi. Katar'ın bu hamlesinin neticesinde, Cibuti ve Eritre aralarındaki yaşanan çatışmayı Katar'ın arabuluculuğuyla çözüme karar aldılar. Buna göre Katar askerleri, iki tarafın sakinleşmesine dek bölgede kalmaya devam edeceklerdi.

Katar askerleri bölgede kaldıkları müddetçe çatışan iki ülke arasında bir denge oluşuyordu. Fakat Katar ne zaman o bölgeden ayrılmaya kalkarsa, iki ülke arasındaki denge bozulmuş olur. İşte 14 Haziran'da Katar, Dış İşleri Bakanlığında gelen bir talimatla RasDumeira'dan askerlerini geri çeker ve Eritre hemen beklediği fırsat bulunca bölgeyi işgal etti. Katar'ın böyle bir karar alması nedensiz değildir. Bu karar kendi güvenliği için aldığı bir karardır.

Aslında Eritre ve Cibuti körfez krizinde Arabistan'ı destekliyordu. Hâlbuki iki ülkenin barışa kavuşma gayretinde Katar'ın büyük bir payı vardır. Katar'ın tavrından rahatsız olan Cibuti hükümeti, Katar'ı aralarında imzalanan stratejik antlaşmanın sözünden dönmekle suçladı. Cibuti'ye göre Katar'ın herhangi bir siyasi müzakere yapmadan askerlerini bölgeden çekilme kararı

alması hiç doğru değildir.

Katar'ın o bölgedeki varlığı iki ülke için bir avantajdı. Katar'ı orada bir istikrar unsuru olarak görmek mübalağa değildir. Çünkü 9 yıl boyunca iki ülke arasındaki sınır kavgalarının kontrol etme ve gerilimin düşmesine imkân sağladı. Ayrıca Katar'ın Doğu Afrika'nın başka bölgelerinde de barış mücadelesi ve arabuluculuk yaptığı da ortadadır. Faraza, Sudan'da...

Cibuti'nin en temel arzusu, Birleşmiş Milletlerin Güvenlik Konseyi'nden, Eritre'nin işgal ettiği bölgeden çekilmesini barışçıl yollardan sağlamaktır. Bunun için Etiyopya'nın talebi üzerinde 19 Haziran'da New York'ta BM'in Güvenlik Konseyinin bir toplantısı oldu. Cibuti'nin Dış İşleri Bakanı Mahmud Ali Yusuf burada yaptığı konuşmada "Eritre bölgeden çekilmemek için askeri yollara başvurmak isterse, Cibuti de buna da hazırdır" dedi.

Afrika Birliği'nin Komisyon Başkanı Moussa Faki Mahamat (Musa Faki Mahamat) ise iki tarafa barış ve sükunet çağrısı yaptı. Ardından bölgeye barış ve özel misyon yapacak bir askeri birliğin sevk edilmesi önerisinde bulundu.

Cibuti'de halen Fransa ve ABD'nin askeri üslerine

Traore Taoufic Kassa (Togo)
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ev sahipliği yapmaktadır. İlerki yıllarda da Çin'in askeri üssü olmasının ihtimali de yüksektir. Dolayısıyla Demokratik bir ülke olarak görünen Cibuti'nin arkasında birden fazla süper gücün desteği varken, Eritre bir diktatörlük devleti olarak görülmektedir.

Kaynak (Fransızca Olarak) : <http://www.france24.com/fr/20170619-crise-golfe-ravive-tensions-entre-erythree-djibouti-et-asmarat-inquiete-la-corne-de-l-afrique-147311>

Kaynak <http://geopolis.francetvinfo.fr/la-crise-frontaliere-entre-djibouti-et-asmarat-inquiete-la-corne-de-l-afrique-147311>

FAS'TA GERGINLIK ARTIYOR...

Fas'ın kuzeyindeki El-Huseyme kentinde düzenlenen protesto yürüyüşünde, göstericiler ve güvenlik güçleri arasında arbede çıktı.

Güvenlik güçleri, gözaltına alınanların serbest bırakılması yönünde sloganlar atan göstericilere göz yaşartıcı gaz sıkarak müdahale etti.

Kent merkezindeki esnafın, kepenk kapatarak destek verdiği gösteri sırasında çok sayıda kişi gözaltına alındı.

Uluslararası haber ajansları, bu gösteriyi 2011'deki Arap Baharı ayaklanmasından bu yana Fas'ta görülen en büyük çapta protesto eylemi olarak duyurdu.

El-Huseyme kentinde 2016 Ekim ayından bu yana yolsuzluk, haksızlık ve az gelişmişliğe karşı gösteriler düzenleniyor.

Geçen yıl bir balıkçının, polis el koyduğu balıkların çöp kamyonundan almaya çalışırken ölmesi, bu kentteki gösterileri tetiklemişti.

Kaynak: euronews

EŞ-ŞEBAB ÖRGÜTÜ

Çok değerli okuyucularım, bu yazımda size sık sık gündeme gelen ve bizi üzüntülerle boğan bir örgütten bahsetmek istiyorum. Kastettiğim örgüt kendilerini "Hareketu's-Şebabve'Mücahidin" olarak tanıtan Eş-Şebab örgütüdür.

Yazıda, eş-Şebab'ın doğuşu ve faaliyetlerinden bahsedeceğim. Ama ilk önce Somali'deki diğer İslami hareketlerden bahsetmek fayda var diye düşünüyorum.

Somali'de İslami Hareketler ve eş-Şebab'ın doğuşu

Somali'deki İslamcı grupların toplumdaki kurumları dönüştürme istekleri açıklıkla fark edilen bir olgudur. Tüm İslamcı hareketler için en önemli hedef ülkede İslam temelli bir devlet oluşturabilmektir. Hepsisi şeriat kurallarının yasal tüm düzenlemelerin kaynağı olmasını ve yine hepsi de Somali toplumunun İslamigereklilikleri yerine getiren bir toplum haline gelmesini hararetle arzu ediyorlar. Ancak aynı hedeflere yönelmiş olmalarına rağmen bu gruplar sosyal değişimi sağlama açısından yaklaşım ve yöntemlerinde farklılık gösteriyorlar. Başlangıçta tüm İslami hareketler Somali toplumunu dönüştürmenin en iyi yolunun tebliğ ve davet yolu olduğu hususunda birleşmişlerdi. Bu tebliğ ve davet çalışmalarını henüz devlet dağılmadan evvel İslami uyanışı sağlamak için okullarda ve camilerde resmi olmayan kanallarla yürütmeye başlamışlardı. SiyadBarre döneminde bu faaliyetler kanuna aykırı kabul edildi ve yasaklamaların başlamasıyla hareketin öncülerini çalışmaları gizlice yürütmek durumunda kaldılar. SiyadBarre diktatörlüğü döneminde İslamcılarla askeri rejim arasında pek çok silahlı mücadele yaşandı. Aile ve miras kanunu ilk yürürlüğe konduğu zaman geleneksel âlimler de dahil olmak üzere Somali'deki fakihler ve sufi âlimler devlete karşı çıkarak kanunun iptalini talep etmişlerdi. Devlet bu grupları bastırarak yüzlerce takipçisini gözaltına aldı. Bahsi geçtiği üzere direnişi başlatan on âlimi idam ederek Şeyh Muhammed Muallim ve öğrencilerini tutukladı. Bu olaydan sonra birçok İslamcı genç ülke dışına, özellikle de Körfez ülkelerine kaçmak zorunda kaldılar. 1983 yılında buna benzer bir olay daha yaşandı ve birçok İslamcı hapse atıldı. Tutuklanılardan onu idama mahkûm edildi. Mahkûm edilenlerden biri de Hassan Dahir Aweys'ti. SiyadBarre'nin afkararı sonucu idam uygulamasından vazgeçildi.

1989 Temmuz ayında Katolik papaz Salvatore Colombo öldürüldü ve SiyadBarre bunu gerekçe göstererek ön planda olan tanınmış dini liderleri ve âlimleri tutuklattı. Gözaltına alınanlar arasında Şeyh İbrahim Muhammed Dakane (Suley), Şeyh Şerif Şarafow ve Şeyh Abdürreşid Ali Sufi de bulunuyordu. Bunun üzerine İslamcı gruplar devlet baskısına karşı direnerek, tutuklanan âlimlere verdikleri desteği göstermek istediler. 14 Temmuz 1989 günü Cuma namazı sonrasında İslamcı hareketlerin genç liderleri protesto

düzenlediler. Gösterileri önceden haber alan askeri yönetim Mogadişu sokaklarına çok sayıda asker konuşlandırdı. Cuma namazı sonrasında İslamcılar ile ordu ve polis arasında çatışmalar yaşandı. Orantısız güç kullanan devlet görevlileri o gün çok sayıda göstericiyi öldürmüştü. Takip eden günde de bu katliamlar sivil halka karşı devam etti. Değişimin nasıl olması gerektiği ile ilgili tartışma genellikle iki seçenek üzerinden yürür. Bir tarafa göre değişim ancak fiziksel güç kullanarak gerçekleştirilebilir. Diğerlere göre ise muhtemel bir güç kullanımını inkâr etmemekle birlikte salt güç kullanımı doğru değildir.

Toplumda anlamlı bir değişim ancak siyasi süreçlerin işletilmesi ve devlet çalışmalarına yoğunluk verilmesi ile sağlanabilir. Her iki yaklaşım da İslami kaynaklardan ve Müslüman tarihinden kendisine dayanak noktası bulabilmektedir. Somali için konuşursak her iki yaklaşımın da bu toplumda ortaya çıkan İslami hareketlerde mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Ancak çoğu, sosyal değişim için devlet ve tebliğ çalışmaları gibi barışçıl yöntemleri öne aldıklarını söylüyorlar. Hatta demokratik bir platforma siyasi parti hüviyetinde katılabileceklerini dahi söyleyen Müslümanlar bulunuyor.

Somali devletinin yıkıldığı 1991 yılından önce İslamcılarının hemen hepsi barışçıl davet yollarını kullanıyorlardı. Bundan önce devlete karşı hiçbir İslamcı grup yoktu. Ancak şartlar değiştiğinde ve iç savaş çanları çaldığında El-İttihad'ın İslami içerisinden bir grup, devleti dağıtan gruplara karşı silahlı mücadeleye başladı. Bu, İslamcılar arasında hararetli tartışmalara yol açtı. Güç kullanılması gerektiği görüşünü savunanlar şartların bu stratejiyi gerekli kıldığını söylüyorlardı. Konuyu nefsi müdafaa kapsamında değerlendiriyorlar ve masum insanların silahlı milislerden korunması gerektiğine vurgu yapıyorlardı. Çatışmaya giren gruplar ilk defa General Muhammed Farah Aideed'e karşı 1992'de Arare köprüsü civarında savaştılar. Fakat el-İttihad'ın İslami grubu kuzeydoğuya RasKamboni'ye çekilmek zorunda kaldı. Abdullah Yusuf liderliğindeki Demokratik Kurtuluş Cephesi (SSDF) de el-İttihad'ın İslami hareketi ile kuzeydoğu bölgelerinde çatışmaya girdi. Sonucunda Abdullah Yusuf tarafı bir kez daha el-İttihad'a galip geldi.

El-İttihad hareketi SSDF'ye mağlup olmuştu ancak Bosaso şehri ve limanına hakim oldukları 1992 yılında bölge halkında oldukça pozitif bir izlenim bırakmayı başarmışlardı. O dönemde yolsuzluk oranı SSDF yönetiminden daha az olmuştu ve bu halkın güvenini sağlıyordu. 1994'te örgüt güneydeki Gedo bölgesini tekrar ele geçirdi. Bu sefer bölgeyi aylarca hâkimiyeti altında tutarak güvenli bir alan oluşturmuşlardı. Etiyopya destekli Somali ulusal cephesi de el-İttihad'a karşı mücadele edenler arasındaydı. İslamcılar ulusal cephe taraftarlarından daha güçlü olması nedeniyle Etiyopya askerleri ile uçakları savaşa müdahil oldular. Etiyopya'nın savaşa bu

şekilde müdahale etmesiyle el-İttihad taraftarları olmayan diğer İslamcılar da savaşa katıldılar. Şeyh Şerif Abdinur ve Şeyh Muhammed Muallim Hassan gibi birçok âlim tüm Somalili Müslümanları Etiyopya'ya karşı savaşa çağırarak bir fetva verdi. Tecemmu (İhvan) hareketinden genç İslamcılar el-İttihad'a katılarak Gedo bölgesinde Etiyopyalı güçlere karşı mücadele ettiler.

El-İttihad örgütü bu şekilde savaşırken halk kısmından bazı âlimler Somalili Müslüman kabilelere karşı silahlı fikirini eleştiriyorlardı. Hatta bazı Somalili kabilelere karşı şiddet kullanma fikrine tamamen karşı çıkarak hareketten ayrıldılar. Bu tepkiler el-İttihad örgütünü kendi stratejisini yeniden gözden geçirmeye yöneltti. 1997 yılında örgüt statükoyu kırmak için güç kullanımını yasaklamaya karar verdi. Ancak Etiyopya'ya karşı yürüttüğü savaş devam etti; zira ülke topraklarını (özellikle Ogaden bölgesi) sömürgeleştirmeye çalışan bir güce karşı savaşmak gayet meşru bir nedendi.

El-İttihad örgütünün çoğunluğu silah bırakma kararına uydular yalnız örgütün bazıları bu karara karşı geldiler ve sonunda silah kullanma onayı veren yegâne grup olmuştu. Silah bırakma kararına karşı gelen gruplar, daha sonra el-İttihad örgütünden ayrılıp eş-Şebab grubunu oluşturmuşlar.

İşte eş-Şebab örgütünün oluşumu buradan başlıyor. El-İttihad'ın silah bırakma kararına uymayanlar arasında Adam Haşi vardı. Adam Haşi eş-Şebab kurucusu olarak bilinen genç bir lider idi. El-İttihad savaşa son verdikten sonra Adam bir avuç genç ile birlikte Etiyopya'ya karşı savaş devam ettirmek için örgütlenmeye başladılar ve ormanlara gidip askeri eğitimi orada sürdürdüler. Bir müddet sonra Adam Haşive bazı örgüt büyükleri Afganistan'a gidiyor ve orada askeri eğitimini alıyor ve o zamanki el-Kaide lideri Usame Bin Ladin ile görüşüyorlar. Bin Ladin ile görüşen Adam Haşi eş-Şebab ve el-Kaide'ye olan bağlantıları o zamandan başlıyor. Adam Haşi Somali'ye dönüyor ve Afganistan'a yeni gençler gönderiyor; güçlü bir askeri eğitim alıyor ve Somali'ye dönüyorlar ve 2005 yılına kadar sessiz bir şekilde eğitimlerine devam edip genç birlikler elde ettiler.

2006 senesinde İslami Mahkemeler Birliği ile birlikte Somali'nin güney ve orta bölgelerinin %95'ini ele geçirdiler. Bu sırada Somali Geçici Federal Hükümeti Etiyopya Güçleri ile Beydeva şehrinde bulunuyordu. İslami Mahkemeler Birliği'nin askeri kolu eş-Şebab Somali Geçici Federal Hükümeti'ni ortadan kaldırmak için savaş ilan ettiler. Somali Geçici Federal Hükümeti Etiyopya ordusuyla birlikte savaşa girdi ve üç hafta devam eden bu savaş ile İslami Mahkemeler Birliği dağıldı; böylece Somali Geçici Federal Hükümeti Etiyopya askerleri yardımıyla başkent Mogadişu'ya kadar gelmişti. Eş-Şebab örgütü Somali'deki diğer İslamcılar arasında en radikal

Abdullah Muhammed Shoble
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

örgüt olduğu için hükümet ile barış çabalarına karşı gelip savaşa devam ettiler ve hatta hükümet ile barış anlaşmasına giren herkesin "mürtet" olduğuuna dair fetva çıkarttılar.

2007 yılının ortalarında güçleri toparlayıp tekrar savaşı derin bir şekilde başlatan eş-Şebab, 2008 yılında kırsal bölgelerde hâkimiyet kurmayı başardılar ve halk ile yakın temasta oldular. Örgüt liderleri oradaki halkı ziyaret ederek eş-Şebab ile birlikte çalışmalarını ve onlara güvenmelerini istediler, vaatlerde bulundular. Halkın çoğunluğu Etiyopya askerlerinin Somali topraklarında bulunmasını kabul etmedi. Bunun için gençlerin çoğu Etiyopya'ya karşı direnen eş-Şebab örgütüne katıldılar.

Hızla güçlenen örgüt, kırsal alanlarda yaşayan insanlara gıda ve para yardımı yaparken, bir yandan da suç işleyenleri cezalandırmak için Şeriat Mahkemeleri kurdular. 1991'de başlayan iç savaşlarla merkezi hükümet çöktü ve uzun bir süre ülkede iç savaş ve istikrarsızlık vardı. Bu istikrarsız ortam, örgütün ülkeyi kolayca ele geçirmesini sağladı.

Yıl 2009, Etiyopya askerleri Somali'den geri çekildi ve eş-Şebab güney bölgesini ve başkentin %70'ini ele geçirdi. Somali Geçici Federal Hükümeti iyice zayıfladı ve eş-Şebab başta olmak üzere diğer İslamcı gruplar da başkent Mogadişu'yu tamamen ele geçirmek suretiyle saldırıyorlar.

Aynı yılda düzenlenen bir intihar bombası ile Somali Geçici Federal Hükümeti'nin iç bakanı şehit ediliyor. Eş-Şebab'ın 2008'de başlayan hızlı yükselişi, hükümetin çabalarıyla 2010'da sonra erdi ve Mogadişu ile civar bölgelerden geri çekilmek zorunda kaldı. Gittikçe zayıflayan eş-Şebab örgütü birçok şehri ellerinden kaybettiler ve kırsal bölgelere geri çekildiler. Hala varlığını göstermeye çalışan örgüt, Mogadişu'da intihar bombaları düzenliyor; okullar, oteller, belediyeler, kalabalık sokaklar ve polis karakollarına saldırılar düzenliyor.

Eş-Şebab örgütü şuanda Kenya sınır ve kırsal bölgelerde hâkimiyeti devam ettiriyor.

Kaynak: Somali Kimlik ve İslami Hareketler ve Barış. (KITAB) Yazar: Prof. Dr. AFYARE ABDİELMİ

ORTA AFRIKA CUMHURİYETİ'NDE KORKUTAN ÇATIŞMA

Orta Afrika Cumhuriyeti'nin Bria Temmuz Ayı içinde kanlı çatışmalara sahne oldu. Yerel kaynaklar silahlı milisler arasında çıkan çatışmadan dolayı en az 42 kişinin öldüğünü duyurdu. Roma'da pazartesi günü imzalanan barış anlaşmasından sadece saatler sonra

patlak veren çatışmanın bölgedeki istikrar arayışını sekteye uğratmasından endişe ediliyor.

Orta Afrika Cumhuriyeti'nde kanlı iç savaş Müslüman Seleka milislerinin 2013'te başkent Bangui'yi ele geçirme-

sinin ardından şiddetlenmişti. Hristiyan Anti-Balakamilisleriyle yaşanan çatışmalardan dolayı 120 binden fazla kişi evlerini terk etmek zorunda kalmıştı.

KAYNAK: euronews

ETİYOPYA'DA RUH HASTALIKLARINA YAKLAŞIM VE DOKTORLARIN BEYİN GÖÇÜ SORUNU

Ruhsal sağlık; her bireyin kendi potansiyelini gerçekleştirdiği, yaşamın normal stresleriyle baş edebildiği, üretken ve verimli çalışabildiği ve kendi topluluğuna katkıda bulunabildiği bir refah durumudur. Genel sağlık durumunun iyileştirilmesi hastalığın önlenmesi, hastalıklardan olumsuz etkilenen insanların tedavisi ve rehabilitasyonu ile ilgilidir. Afrika Bölgesi'nde her altı kişiden birinin ruhsal rahatsızlık yaşadığı tahmin edilmektedir. Ne yazık ki tedavi sırasında bazı hastalar ağaca veya yatağa zincirlenme, bir kafeste kilitli kalma, birkaç saatliğine yiyeceksiz bırakılma, aile desteğinden yoksun ve yetersiz kişisel hijyene maruz kalmaktadırlar. Aksine bu hastalar saygı ve merhamet hak etmektedirler. Afrika Bölgesi'ndeki bazı ülkeler sağlık sisteminin her kademesinde farkındalığı artırmak, itibarını korumak ve ruhsal sağlık hizmetlerine erişmek için bir dizi önlem uygulamıştır. Bu önlemler, etkilenen kişilerin hak ve haysiyetlerini korumak için ruhsal sağlık mevzuatının revize edilmesini içerir. Bu önlemlere rağmen, hastaların erken teşhisi, tedavisi ve onuru ile birlikte iyi ruhsal sağlığın teşviki ve zorluklarının anlaşılması bölgenin pek çok ülkesinde halen endişe kaynağıdır. Ayrıca, ruhsal sağlık ve psikiyatri alanında hala eğitimi ve motive olmuş personel bulunmamaktadır.

ETİYOPYA

Etiyopya'da ağırlıklı olarak kırsal kesiminde ruhsal hastalıklar toplam hastalıkların % 11'ini oluştururken, şizofreni ve depresyon HIV/AIDS'ten bile daha sık görülen ilk on hastalık içerisinde yer alıyor. Bu çarpıcı istatistikler, Etiyopya'da ruhsal hastalıkların önemli bir sağlık önceliği olarak gözden kaçtığını göstermektedir ve ruhsal hastalıkları hedef alan halk sağlığı programlarına olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Etiyopya'da zihinsel hastalıklarla ilgili yetersizlik yüksektir: insanların hayatta kalmak ve kronik veya sakat bırakan bir hastalığın kişi ve aile üzerindeki etkisine yönelik verdikleri mücadele takdir edilebilir. Etiyopya'da bakıcı yüküne neden olan en büyük etkenler ruhsal sağlık hizmetlerinin olmaması ya da aileler için her türlü maddi destek bulunmamasıdır. Damga, ayrımcılık ve insan hakları ihlalleri, Etiyopya'da ruhsal rahatsızlığı olan hasta ve ailelerinin yaşadığı deneyimin bir parçasıdır. Ruhsal sağlık hizmetlerinin kullanılabilirliği artarsa bu durumu iyileştirmek için en önemli faktör olabilir.

Etiyopya'da Kültür ve Ruhsal Sağlık Etiyopya'daki topluluk araştırmaları, örneğin şizofreni veya bipolar bozukluktan kaynaklanan ciddi zihinsel hastalığın müdahale ihtiyacı duyan bir hastalık olarak algılandığını göstermiştir. Bununla birlikte, şiddetli ruhsal hastalık, biyomedikal veya psikososyal nedenlerin bir sonucu olarak değil, doğuştan nedenlerle, örneğin ruhsal varlık, büyü veya kötü gözle daha sık ilişkilendirilir. Sonuç olarak, etkilenen şahıslar ve /veya aileleri genellikle sağlık tesisleri yerine dini ve geleneksel şifacılarla yardım ister. Ayrıca majör depresyon gibi diğer zihinsel hastalıklar toplum içinde iyi tanınmamaktadır ve örneğin evlilik sorunları veya yoksulluk gibi psikososyal sorunlarla daha sık açıklanmaktadır. Depresyon için yardım arayışı genellikle aile ya da yerel toplulukla sınırlıdır. Depresyon genel sağlık koşullarında genellikle farkedilmemiş olarak kalır ve bu da etkisiz

tedavilerin uygunsuz reçete edilmesine ve intihar önleme için kaçırılmış bir fırsata neden olur.

Etiyopya'da Ruh Sağlığı Tedavisi??? 1983 yılında başlayan psikiyatri hemşiresi eğitim programı, ülkeye üst düzey ruhsal sağlık uzmanlarının eksikliğinin yarattığı boşluğu doldurmasını sağladı. Bölge ülkelerinin genelinde psikiyatri birimlerinin sayısı şimdi 57'ye yükseldi. Addis Ababa'nın psikiyatristleri ve kıdemli psikiyatri hemşireleri, yerel sağlık yöneticileri ve yöneticileri ile birlikte destek sağlamak, problem vakalarını tartışmak ve idari sorunların çözümünü kolaylaştırmak için bu birimleri her yıl ziyaret ediyor. Addis Ababa'daki Amanuel Hastanesi ayrıca deneyimlerini profesyonellerle paylaşmak için atölye çalışmaları düzenliyor. Addis Ababa Üniversitesi 2003 yılında ülkedeki psikiyatrist eğitimine başladı. Bugüne kadar programdan 27 psikiyatrist mezun oldu ve Etiyopya'da kamu kesimi içinde çalışmaya devam ediyorlar. Nöroloji programı da 11 profesyonel üretti.

Ruh Sağlığı Tesisleri Addis Ababa'da Amanuel Hastanesi 268 yatak ve Yeka Kotebe Genel Hastanesi 350 yaktan 175 yatak ruhsal hastalara ayrılmıştır. Eğitimli sağlık personelinin sayısı 94 milyon nüfusa Etiyopya için yetersizdir. Şu anda ülkede 40 pratisyen psikiyatrist, 461 psikiyatri hemşiresi (halen ruhsal sağlık alanında çalışanlar hakkında doğru bir tahmin yoktur), 14 psikolog (hiçbiri klinik psikoloji eğitimi almamıştır), üç klinik sosyal hizmet uzmanı ve terapist (eğitim almamış) bulunmaktadır.

Ruhsal Hastalıklar için Genel Sağlık Çalışanı Eğitimi Hekimler ve sağlık görevlileri gibi klinisyenler, izin verildiği halde, genellikle karmaşık psikotropik ilaçlar reçete edebilecek bilgi veya eğitime sahip değildir. Son zamanlarda, Amanuel Ruh Hastalıkları Hastanesi ile John Hopkins Üniversitesi arasındaki işbirliğinde, doktorlar, sağlık görevlileri ve hemşirelerin psikotropik ilaçlar reçete etme ve kısa psikososyal sunma yeteneğini artırmak için bir eğitim müfredatı geliştirilmiş ve pilot denemeler yapılmıştır.

Neden Etiyopyalı doktorlar yurt dışında çalışmayı tercih ediyorlar ??? Etiyopya'nın Doktorlarının Beyin Göçü Sorunu; Ne Yapalım!!! 1948'de Sağlık Bakanlığı'nın kuruluşu, sağlık merkezleştirmesinde ve 93 hastanenin (kamu-sal ve özel) yapımıyla sonuçlanan ve kamu sektöründeki hekim sayısında belirgin bir artışa yol açmasında önemli bir rol oynamıştır.

Ancak, toplum temelli sağlık yayımı programı gibi donör tarafından finanse edilen projelerde bile son yirmi yıllık trendler farklı bir hikaye anlatmaktadır. Bir Dünya Bankası raporuna göre son beş yılda ortalama yüzde 2,1 oranında bir artış kaydeden nüfus patlaması ve minimal altyapı gelişimi, ülkenin geçim kaynaklarının her alanında, özellikle sağlık sektöründe ağır hasara sebep oldu. 2005 yılı bir strateji raporunda, Dünya Sağlık Örgütü, Etiyopya'nın birincil sağlık merkezi başına nüfusunun 24.513 olduğunu keşfetti. Bu oran Sahra-altı Afrika'nın geri kalanını üç katıdır. Tüm ülkede 13469 yatak olmasına rağmen, artan nüfusla birlikte 5276 kişiye bir yatak düşmektedir.

Bu rakam sahra-altı Afrika için beş kat daha fazla olduğu anlamına gelmektedir. Bu rakamlarda görüldüğü gibi, tesisler ve maddi kaynaklar Etiyopya'da sağlık alanında karmaşık sorunların sadece bir bölümünü oluşturmaktadır. Etiyopya'da, bozuk bir sistemin belirtilerini telafi etmek amacıyla insani yardım projesi vardır. Bu tür projeler sayesinde binlerce insana yardım edilmesine rağmen, sorunun kökünden çözülmesi için yeterli değildir. Sorunlar karmaşıktır ve birçok sağlık sorununu içerir. Açıkça görülen sorun ülkedeki tıbbi kaynakların yetersiz olmasıdır ancak giderek büyüyen diğer bir sorun ise, genişleyen sağlık yükünü idare edebilecek sağlık personeli, özellikle de hekimlerin olmamasıdır. Gana ve Güney Afrika'dan daha fazla tıp fakültesine sahip olan bir ülkenin hekimin nüfusa oranının Sahra altı Afrika'nın önemli bir oranına göre önemli ölçüde düşük olması nasıl olabilir? Etiyopya'nın önde gelen tıp fakültelerinden birinde yapılan bir konuşmada, birinci sınıf tıp öğrencileri sayısının her yıl 400 artmıştır. Sadece %75'i mezun oldu dersek, ülkemizde her yıl 300 yeni doktor mezun etmiş oluyoruz. Verilere göre Etiyopya'da 12 tıbbi programdan ortalama 1000 ile 1500 arasında öğrenci mezun olmaktadır. CIA Fact Book kitabından elde edilen verilerle 94 milyon nüfusu da göz önüne alarak karşılaştırdığımızda sorun apaçık gözükmemektedir. Etiyopya'da doktor eksikliğinin olması, çığır açan bir haber olmayabilir ancak kanıtlar, sorunun giderek kötüleştiğini göstermektedir. Bununla birlikte Etiyopya'daki tıp fakültelerinin yeni olmasından dolayı mezun öğrenci sayısı bu rakamları önemli derecede etkilememektedir. Ülkedeki toplam hekim sayısı istikrarlı bir düşüş ve akış durumunu temsil ederken, kamu sektöründe çalışan hekimlerin sayısı da giderek azalmaktadır. Çoğu doktor, ortalama vatantaşların bakımına erişemeyecekleri NGO (sivil toplum örgütü) ve özel hastanelerle daha iyi ücretli işler seçerler. Doktorlar mali açıdan daha iyi koşullara sahip oldukları ve gelecekle ilgili olumlu yönde etkileyen ülkelerde çalışmak için Etiyopya'yı terk ediyorlar. Sorun bu noktaya nasıl geldi? New England Journal of Medicine dergisinde 1988'de yayınlanan bir makalede doktor popülasyon oranı 1 ila 57876 olarak tahmin edilmiştir. Bununla birlikte, gazetenin raporu, yaygın bir hekim atılma döneminden (1990-2006) önce kamu sektöründeki toplam hekim sayısı, 2006 yılında en düşük seviyesi olan 638'e ulaşmıştır. Bu rakamlar bölgesel düzeyde daha da endişe vericidir. Örneğin, Aralık 2006'da, Etiyopya'nın en büyük bölgesinde doktor nüfusunun oranı; Oromiya'da 220.000 kişiye bir doktordu. Ertesi yıl DSÖ tarafından bir saha raporunda Oromiya bölgesinin 29 hastane, 192 sağlık ocağı, 895 sağlık istasyonu ve 1070 sağlık memuru bulunduğunu kaydetti. Bunlara hükümete, özel sektöre ve sivil toplum örgütlerine bağlı olan tesisler de dahildir. Rapora göre, tahminen 40 milyon insan Oromo bölgesinde hizmet veren yaklaşık 8,172 sağlık uzmanı vardı. Bu rakamlar, sağlık hizmetleri kapsamındaki olası sağlık hizmetlerinin %70,5'ine işaret ediyor ancak sağlık hizmeti kullanımı sadece % 27 seviyesinde kaldı. Bu istatistikler doğrultusunda; doktorların çıkışını durdurmak veya mevcut sağlıkçı sayısını artırmak için herhangi bir şey yapılmakta mıdır? Cevap evet, ancak sonuçlar uzun vadede yararlı olmaktan daha da karmaşık ola-

İbrahim Abdella
Uludağ Üniversitesi
Tıp Enstitüsü

bilir. Sağlık hizmeti sunucularının sayısını artırmak amacıyla, Sağlık Bakanlığı bu konuları ele almak için iki büyük girişim başlattı. 1. Hekimlerin, diplomalarını almadan önce kamu sektöründe uzun yıllar hizmet vermeleri veya 450000 birr toplamı (yani 20300 dolar civarında) ödemeleri gerekiyor (Hatırlatmak gerekirse, Etiyopya'da eğitim ücretsizdir). Ortalama doktor maaşı bu maliyetin bir bölümünden çok daha düşük olduğundan bu bile bir seçenek değildir. Bu yüzden, özel sektöre geçmeden veya ülkeden ayrılmadan önce, birkaç yıl daha kamu sektöründe kalmaya devam ediyorlar. 2. Bakanlık, sağlık memurları (health officers) adı verilen nispeten yeni bir sağlık uzmanı türünü de yarattı. Bu planda, sağlık memurları doktorlardan eğitim alıyor ve genel cerrahi yapabiliyor. Böyle bir meslek edinme fikri, doktor olarak işlev görmelerine rağmen dünyadaki herhangi bir yerde geçerli diplomaları bulunmadığından Etiyopya'da çalışmak zorundadırlar. Sağlık hizmeti sunucularının kaybına karşı tedbirlerin alınması gerekliliği söz konusu değildir. Ancak, hükümetin girişimleri, sistemi doğru yönde yönlendirmek için iyi bir başlangıç noktası olsa da olumsuz sonuçlar doğurabilir.

Kısaca, Etiyopya'da beyin göçü çok fazladır. Ülkenin sağlık bakanı, Chicago'da kendi ülkesine göre daha fazla Etiyopyalı doktor olduğundan şikayetçidir. Michigan Üniversitesi obstetrik ve jinekolojik uzmanı profesörü olan Senait Fisseha: "İnsanlar, orada kalma imkanı varsa, ülkelerinden ayrılmak istemiyorlar. Kimse ikinci sınıf bir vatantaş olmak istemez." demiştir. Etiyopya'da lisansüstü programlar son derece azdır. Öğrenciler tıp fakültelerini kazandıktan sonra genel görevli olarak sahaya gönderilir ve çoğunlukla küçük bir denetimle kendi başına çalışırlar. Fisseha: "Onlar cerrahlar. Onlar doğum uzmanı ve jinekolog. Tıp fakültesi ve staj sonrasında kırsal alanlara yerleştirilirken her şeyi yapmayı öğrenirler." demiştir.

SÖMÜRGENİN MİRASLARI

Fransız Sömürgelerin Frangı (Frang CFA)

Üzerine hiçbir hâkimiyeti olmayıp on beş ülke tarafından ortak kullanılan bir para birimi olup yetmiş yıldan beri eski sömürgeci ülke tarafından kaderi belirlenen bir para birimi olan Eski Fransız Sömürgelerin Frangı (Franc CFA) bugün on beş Afrika Ülkenin ekonomik kâbusudur. Bu para birimi meselesini ele almadan önce onun tarihçesine göz atalım. 25 Aralık 1945'te BrettonWoods anlaşmalarını onayladıktan sonra Fransa, on beş Afrika ülkesi için kendi merkez bankasında Eski Fransız Sömürgelerin Frangı (Franc CFA) basmaya başlamıştır. Bu ülkeler; Batı Afrika'da Benin, Burkina Faso, Fildişi Sahili, Gine-Bissau, Mali, Nijer, Senegal ve Togo'dan oluşurken Orta Afrika'da Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kongo Cumhuriyeti, Gabon, Ekvator Ginesi ve Çad'dan oluşmaktadır. Frang CFA para birimi, Batı Afrika Devletlerinin Merkez Bankası, Orta Afrika Devletlerinin Merkez Bankası ve Komor'ların Merkez Bankası üzere yerli üç merkez banka tarafından yönetilse de, bu üç merkez bankası sonuçta Fransa'nın Merkez Bankasına bağlıdır.

On beş ülkenin tek ortak bir para birimi kullanması kimin işine gelir ki? Bunu kimse izah edemez. Fakat ekonomik teorilerin bizlere öğrettiğine göre, bir ülkenin para birimi, o ülkenin bölgesel ekonomik entegrasyonunu sağlamaya hizmet etmek durumundadır. Bu teorinin en bariz örneği Avro'dur (€). Zira Afrikalıların kullandıkları Frang CFA, ekonomik anlamda gelişmelerine engel olan en önemli faktörlerinden biridir. Bu para birimi aslında ilgili Afrika ülkelerinin lehine olacak şekilde ekonomik entegrasyon hirsına ters düşmekle beraber, Fransa'nın o ülkeler üzerinde ekonomik dizaynının hegemonyasının sürdürülmesini sağlamaktadır. Eski Fransız General'i Charles De Gaulle (Şarl De Gol)'un bir projesi olarak, ilgili Afrika ülkelerinin ekonomik varlıklarına el koymak için icat edilmiş bir para birimidir. Bu öyle zekice bir projedir ki, bu proje sayesinde, on beş Afrika ülkesinin hammaddeleri ve döviz rezervleri tamamen karşılıksız ve bağımsız bir şekilde Fransa tarafından vesayet altına alınmasını sağlamıştır. Böylece Fransa, bu paranın oluşturacağı istikrarı garanti altına alarak kendi üzerine almış durumdadır. Buna göre her yerde ve her zaman 1 Frang CFA (Fr) 0,002 € değerinde olacaktır. Fakat 1 € aynı şartlarda 500 Fr değerinde olacaktır. Fransa bu du-

rumun sabitleştirilmesini sağlıyor. Fakatolumsuz ekonomik gelişmelerin Franc CFA ile ilgili yürütükleri parazit ekonomik etkilerinden ve dalgalanmalarından meydana geldiğini insanlardan gizli tutmaktadırlar. Togo Cumhuriyeti'nin önemli ekonomistlerinden ve eski bir bakan olan Kaka Nubukpo'ya göre, "Bugün Frang CFA'nın değerinin Avro'ya göre saptanması, bu paranın değerini ve kaderinin belirlenmesinde, Frang CFA'nın konjonktürlerinden çok Avro'nun konjonktürlerinin önemli bir rolü vardır. Bu kasten yapılmış bir saptırmadır".

Frang CFA kullanan ülkeler uluslararası ekonomik işlemleri için Fransa'nın merkez bankasına başvurmalarıdır. Yurt dışından ithalat yapabilmeleri için Frang CFA'yı Fransa'daki kendi para rezervlerinden talep etmeli, sonra Almanya'da üretilen Avro'ya, Fransa'dan faizli borç olarak aldıkları Frang CFA'yı çevirmeleri gerekmektedir. Fransa bu aşamada Almanya'nın yanında ilgili Afrika ülkeleri adına arabuluculuk yapar. Fransa bu işlemde daima çift bir role sahiptir. Yani hem on beş Afrika ülkesinin merkez bankası rolü hemde Avro bölgesi için müşteri sağlıyor. Bu işlem nice yıldır faaliyet göstermektedir. Bu da tek bir şeyi ifade etmektedir; Fransa on beş Afrika ülkesinin ekonomisine resmen el koydu. Bu sadece ithalat için. Bu durumda ilgili Afrika ülkelerinin ihracat işlemlerine baktığımızda durumun ne kadar da vahim olduğunu anlarız. Mesela 1945'den 1973'e kadar, ilgili Afrika ülkelerinden her biri, ihracat yaptığında bütün elde ettiği karın %100'ü kendi merkez bankasının adına Fransa Merkez Bankasında açık bir hesaba yatırmak durumundadır. Sonra, 1973'ten 2005'e kadar %60'ını ve 2005'ten günümüze %50'sini bırakmak durumundadırlar. İlgili ülkelerin merkez bankalarının raporlarına göre 2005'te Fransa Merkez Bankasında o ülkelere ait 3600 Milyar Frang CFA (72 Milyar €) bulunuyordu.

Her ülkenin kendine bastıracağı para o ülkenin kalkınmasına hizmet etmeli; çünkü ancak bu şekilde gerçek anlamda egemen olunur. Zira egemen olmaktan, kendi geleceğine bağlı kararları kendince alabilme, karşısına çıkan herhangi bir engelle baş edebilme güç ve potansiyeline sahip olmayı ve anlıyoruz.

Yirmi birinci yüzyılda olmamıza rağmen Afrika'nın on beş ülkesinin gerçekten egemen olduğunu söylemek güçtür. Egemenliğin yolunda ilk basamak kendi parasını bastırmaktır. Bu ülkeler

bu seviyeyi hemen açacak gibi değiller. Zira halen Fransa o ülkelerin kullandıkları parayı tek başına tutuyor ve hiç kimseye hesap verecek durumda değil. Fransa bugün bu parayı basıp basmama kararı olsa bu ülkeler ne yapacak? Fransa elindeki bu gücü biliyor ve onu istediği zaman merkez bankasının kanalıyla kullanabilir. Yeter ki bir ülke bilinçli veya bilinçsiz para bastırmaya yanaşsın. O ülkede birkaç günde isyan çıkar ve belli güçlere yolsuzluk yollarıyla parayı ulaştırıp ülkede bir darbe, bir kargaşa, bir iç savaş veya bir kriz çıkartabilir. Benzin motor için ne ise, para da bir ülkenin istikrarı için odur. Andojen Gelişim için Afrika Araştırma ve İşbirliği Merkezinin (ARCADE) Başkanı Demba Moussa Dembele'ye göre "egemen ülkenin olmazsa olmaz üç tane özelliği vardır ki bunlar: milli marşı (istiklal marşı), bayrağı ve para birimi. Frang bölgesindeki Afrika ülkelerinin henüz kendine mahsus para birimi yok. Doğrusu siyasi bağımsızlığı elde etmek ekonomik bağımsızlığı elde etmekten daha kolaydır."

Hakikaten son on yılda birçok Afrika ülkesi ekonomik gelişimi için, Gelişen Gabon için Stratejik Proje, Gelişen Senegal Stratejik Proje ve Gelişen Fildişi Sahili için Ulusal Projesi gibi birden fazla pilot projeler üretse de hedefler gerçekçilikten çok uzaktır. Çünkü bu ülkelerde çoğu zaman ekonomilerinin temellerini yapay bir para birimi üzerine ayakta durdurmaya çalışılıyor. Nitekim ekonomiyi geliştirmek isterseniz kendi paranızı kendiniz basacaksınız. Bugün gelişmiş bütün ülkeler bunu itiraz edemez. Çünkü o yoldan geçmişlerdir. Uzun mesafelere uçmak için sağlam kanatlara sahip olması gerekir bir kuşun.

Bu para hakkında başka bir anormallik olarakta, hepsi ortak bir merkez bankası olmasına rağmen Batı Afrika'daki Frangı CFA'yı Orta Afrika'da geçersizdir. Üstelik bütün bu ülkelerin banka politikalarında Avrupa'nın Merkez Bankasını referans alıyorlar. Avrupa Merkez Bankası enflasyona önlemeye çalışırken, Frang CFA ülkeleri az gelişmişlik ve fakirliği önlemeye çalışırlar. Ayrıca ilgili Frang CFA ülkeleri Avrupa Merkez Bankasına danışmadan herhangi bir ekonomik karar alamaz. Dolaylı olarak bütün diğer merkez bankalarının başkanları gibi, ilgili Frang CFA ülkeleri ve hükümetleri ülkedeki parlamentoya ekonomik politikaları hakkında herhangi bir hesap verecek durumunda değildir.

Frang CFA ile tanışılmasının üzerinden yetmiş yıl

Traore Taoufic Kassa (Togo)
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

(70) geçti ve bu durumun neticeleri ortadadır. On beş ülkenin ekonomik istikrarını sağlayacağı bahanesiyle icra edilen bu para birimi, aksine o ülkelerin ekonomilerini sıkıştırıp boğazlamayı başarmıştır. Frang CFA yetmiş yıl boyunca (70) hakikaten Afrika'nın ilgili ülkelerin gelişiminde inanılmaz mucizeler yapacak olsaydı bunca zamanda yapmış olurdu. Ne var ki durum üzüntü vericidir. Çünkü bunca yıldan sonra Afrika'nın çoğu ülkeleri dünyanın en fakir ülkeleri arasında devamlı olarak yer almıştır. IMF'ye göre 35 fakir ve borçlanmış ülkesinden 14'ü Frang CFA bölgesindedir.

1980'lerden itibaren Frang CFA ile ilgili itirazlar doğmaya başlamıştır. Kamerunlu ekonomist Joseph Tchoundjang'ın yazdığı "Para, Kölelik, Özgürlük: Afrika'nın Para Baskısı" isimli eseriyle bu itirazların ilk dile getirenlerden olmuştur. Onun izinden gelenler de oldu. Mesela, Sierra-Leoneli ekonomist ve yapımca kadın Marence Bart-William şu çarpıcı soruyu sormuştur: "İktisat fakültesini bitirdikten sonra, aklımda hep bir soru takılıp kalmıştır: eğer bütün altın rezervleri bizde ise, neden bizim birimizin 500 ünitesi sizin paranızın ancak 1 bir ünitesinin değerindedir?" Para, bir ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınması için en önemli unsurların başındadır. Paranza hâkim olamıyorsanız, gelişmenizin bir parçasına hâkim değilsiniz demektir.

Bugün Frang CFA eski Fransa'nın Frang'ına saptanmıştı Avro'ya değil. Frang CFA ülkeleri Fransa'nın Frangı ile anlaşma imzalamıştır. Dolayısıyla Fransa'nın Frang CFA'yahalen nöbet tutması geçersizdir. Çoğu Afrika ülkeleri bu parayı terk etmek istiyor ama Fransa onları zorla bu parayı dayatmaktadır...

Uludağ Üniversitesi'nden

Sudan'a Akademik Destek

Sudan'ın 10 farklı üniversitesinde görev yapan akademik heyet, Uludağ Üniversitesi'ni (UÜ) ziyaret ederek, yapılan çalışmalar hakkında bilgi aldı.

Sudan'ın 10 farklı üniversitesinde görev yapan akademik heyet, Uludağ Üniversitesi'ni (UÜ) ziyaret ederek, yapılan çalışmalar hakkında bilgi aldı.

UÜ Rektörü Prof. Dr. Yusuf Ulcay, Hayrat Vakfı tarafından Türkiye'ye davet edilen Sudanlı akademik heyeti ağırladı. Sudan'ın 10 farklı üniversitesinde görev yapan heyet, Uludağ Üniversitesi'ndeki faaliyetler ve akademik kadro hakkında bilgilendirildi. Misafirlerine Tıp Fakültesi İy Hekimlik ve Simülasyon Merkezi'ni (USİM) gezdiren Rektör Ulcay, konuk üniversite temsilcileriyle öğrenci ve akademisyen değişim programı olan Mevlana protokole de imza attı.

Ziyaret hakkında açıklamada bulunan UÜ Rektörü Prof. Dr. Yusuf Ulcay, Afrika kıtası

ülkelerinden Sudan'dan gelen akademik heyet ile ikili ilişkileri geliştirmek ve Uludağ Üniversitesi'nin tecrübe ve bilgilerini isteyen ülkelerle paylaşmak istediklerini söyledi. Türkiye'nin kendisine ihtiyaç elini uzatan kimseyi geri çevirmediğini vurgulayan Rektör Ulcay, "Sudanlı meslektaşlarımız yaptığımız bilimsel ve akademik çalışmaların yerinde gördüler. Buradan alacakları bilgileri kendi ülkelerinde uygulamak için harekete geçecekler. Bizler de kendilerine elimizden gelen desteği vermek istiyoruz. Akademisyen ve öğrenci değişim programı olan Mevlana protokolünü de buradaki 10 üniversite temsilcisi akademisyen ile imzaladık. Burada eğitim almak isteyen Sudanlı kardeşlerimize kapımız her zaman açık olacaktır" diye konuştu.

Kaynak: uludag.edu.tr

UGANDA'DA MÜLTECİLER İÇİN DAYANIŞMA ZİRVESİ YAPILDI

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres Uganda'da. Devlet Başkanı Yoweri Museveni ile birlikte mülteciler için gerçekleştirilen '2017 Uganda Dayanışma Zirvesi'nin açılış konuşmasını yapan Guterres Uganda'yı örnek göstererek tüm dünyaya önemli bir çağrıda bulundu:

"Uganda'nın sınırlarının açık olduğunu gördüm. Ugandalıların kapılarının açık olduğunu gördüm. Ugandalı insanların kalplerinin açık olduğunu gördüm. Ancak dünya böyle değil, kapılar açık değil. Mülteciler kabul görmüyor, bazıları geri gönderiliyor. Üstelik bunu yapanlar Uganda'dan daha zengin ülke-

ler olabiliyor. Buradaki örneğe bakarak açık şekilde söylemeliyiz ki uluslararası toplum mültecilerin korunması için tüm dünyada aynı noktada buluşmalı."

Güney Sudan'daki çatışmalardan kaçan 800 binden fazla mültecinin yaşadığı Imvepi kampını ziyaret eden Guterres, burada kamp koşullarını yerinde inceledi. Merhametli göçmen politikalarına sahip Uganda tüm ekonomik zorluklara rağmen toplamda 1.6 milyon mülteciye ev sahipliği yapmaya devam ediyor.

Kaynak: Euronews

Afrika'da Su Potansiyeli, Susuzluk Sorunu ve Doğu Afrika Örneği

İnsan ve canlı hayatının devamı için vazgeçilmez bir doğal kaynak olan su, yeryüzüne eşit bir şekilde dağılmamıştır. Bu dengesiz dağılım dünya genelinde tatlı su kaynaklarına ulaşım imkânlarını kısıtlamıştır. Özellikle Afrika gibi muhtelif problemlerle uğraşan bir kıtada su kaynaklı sorunlar giderek artmakta ve silahlı çatışmalara kadar varabilmektedir. Uluslararası kuruluşların bu noktadaki taraflı tutumu ve sömürgeci batılı ülkelerin siyasi ve ekonomik çıkarları, sorunun bir insanlık dramı şeklini almasına neden olmuştur.

Genelde Afrika kıtasının gündemi kuraklık, susuzluk ve savaşlar ile birlikte anılmaktadır. Yıllarca süren sömürgecilik ve siyasi kargaşalar, bu sorunda en büyük rolü olan etkenlerdir.

Konuya girmeden önce Afrika ile ilgili açıklamalara bakmakta fayda var:

Environmental Research Letters dergisinde yayımlanan araştırmada, Afrika kıtasındaki yer altı sularının miktarının 0.66 milyon kilometreküp; yani yüzey sularının 100 katından fazla olduğu ifade edilmiştir.

Uzmanlar hazırladıkları haritayla yer altı sularının yoğunlaştığı noktaları da ortaya koydu.

İngiltere Jeoloji Araştırmaları Dairesi ve London College Üniversitesi'nden araştırmacılar, Afrika'daki su kaynaklarına ulaşmanın yolunun rastgele sondaj çalışmaları olmadığını vurgulayarak, hazırladıkları haritanın bu sorunun da önüne geçebileceğini ifade etti.

Araştırmaya göre, haritadan faydalanılması durumunda el tulumlarıyla bile su kaynaklarına erişmek mümkün olabilecek.

Araştırmanın yöneticisi Dr. Alan MacDonald, "Yer altı suları Afrika'da çok önemli bir rezerv ve içme suyu kaynağının büyük bir kısmını oluşturuyor. Uygun biçimde işletildiğinde, az su getiren sondaj kuyuları ve el tulumları başarılı olacak ve iklim değişikliğine karşı bir çözüm olabilecek" dedi.

MacDonald, çok su getiren sondaj kuyularının ise yerel su koşulları incelenmeden açılmaması gerektiğini belirtti.

Kıta, tüm tropikal kara parçalarının en büyüğüdür. Dünya topraklarının yaklaşık %20'sine tekabül eden 30 milyon km²'lik toprak genişliği ile dünyanın yedi kıtası arasında ikinci büyük kıtadır. Ekvatoru merkez alan kıta, her iki yarımkürede de aşağı yukarı eşit büyüklükte topraklara sahiptir.

En kuzeydeki Tunus'tan, en güney uçtaki Güney Afrika'ya kadar 8.050 km boyunca uzanmaktadır. Batı uçtaki Senegal'den, doğu uçtaki Somali'ye kadar 7.560 km genişliğindedir. Deniz seviyesinden 5.895 metre rakım ölçüsüne sahip Tanzanya'daki Kilimanjaro Dağı, kıta içindeki en yüksek noktadır. En alçak nokta ise Cibuti'deki Assal Gölü'dür (deniz seviyesinden 153 m).

Kıtada 100.000 km²'den fazla su depolama havzasına sahip 17 nehir bulunmaktadır. 27 km²'den büyük 160 göl mevcuttur. Bunların birçoğu, ekvator bölgesinde ve Doğu Afrika'daki Rift Vadisi'nin yarı nemli dağlık bölgesinde yer almaktadır (21.

Yüzyılda Afrika Su Vizyonu, 2000).

Afrika'nın su kaynakları, kıta genelinde eşit olarak dağılmamıştır ve genellikle talebin en çok olduğu yerlerde bulunmamaktadır.

Yeraltı suları, Afrika'daki su kaynaklarının %15'ini oluşturmakta; en büyük yeraltı su tabakaları; kuzey Sahra, Sahel, Çad Havzası ve Kalahari'nin çorak bölgelerinde yer almaktadır (Lake and Soure, 1997). Yeraltı suları, içme suyu ihtiyacının önemli bir kaynağıdır; nüfusun %75'inden fazlası yeraltı sularını kullanmaktadır.

Afrika'daki insanların üçte biri, kuraklığa meyilli bölgelerde yaşamakta ve bu insanlar, kuraklığın etkilerine karşı korunmasızdırlar (Dünya Su Forumu, 2000) (Dünya genelinde su sıkıntısı çeken ülkeler sınıfında bulunan ülkelerin 19'u Afrika kıtasındadır).

Afrika nüfusunun yaklaşık %25'inin (200 milyon), su sıkıntısı yaşadığı tahmin edilmektedir; Afrika ülkelerinin birçoğunun gelecekte yüksek risk grubunda yer alacağı öngörülmektedir. 2020 yılına kadar yaklaşık 75- 250 milyon insanın, iklim değişikliğinden ötürü su konusunda artan oranda sorun yaşayacağı tahmin edilmektedir (IPCC 2007).

Doğu Afrika'da Su sorunları;

Afrika su sorunlarının yaşandığı kıtaların başında gelmektedir. Siyasi istikrarsızlık, etnik çatışmalar, iklim değişikliği, ve beşeri doğal kaynaklı sorunları nedeniyle temiz su kaynaklarına ulaşım problemi her geçen gün artış göstermektedir. Öyle ki Afrika da yaklaşık bir milyar insan sağlıklı ve temiz suya ulaşım imkânlarından mahrumdur. Bu küresel ölçekte her sekiz kişiden birinin suya erişememesi anlamına gelmektedir. Aslında Afrika kıtası doğalgüzellikler, zengin yeraltı kaynaklarını, büyük gölleri, geniş nehirleri ile su kaynakları açısından zengin bir kıtadır. Fakat kıtada ardiarkasikesilme-yen siyasi, ekonomi, çevresel ve bölgesel problemler sebebiyle kaynaklara özellikle su kaynaklarına ulaşım imkânları geliştirilememektedir.

Somali ve Etiyopya Örneği

Somali Afrika boynuzunda yer almaktadır, Kızıl Deniz ve Hint Okyanusu ile sınırlıdır. Ülkede genelde iki tane yağış sezonu mevcuttur. Aynı zamanda ülkenin güneyinde iki tane büyük nehir bulunmaktadır ve bu nehirlerin suyu tarım alanında ve içme suyu da ülkenin en önemli kaynaklardandır.

Somalibati emperyalizmi ve sömürgecilik zihniyetinden tam bağımsız olamadığı gibi sanayi ve endüstri alanlarında da hiç gelişmemiştir. Somali'nin kuzey bölgesi dağlık olup, ortalama yükseklik 900 ile 2000 m arasında değişir. Ülkenin en yüksek yeri olan Gollis dağı yaklaşık 2515 m yüksekliktedir. Bu dağın batı ve güneyinde yer alan Shebeli Nehrinin meydana getirdiği yayla ortalama 685 km² civarındadır. Shebeli ile Juba Nehirleri arasında tarıma müsait topraklar bulunur. Kenya sınırına doğru arazi gittikçe alçalır. Ülkenin iki nehri de Etiyopya'dan doğar ve sulama ihtiya-

cını karşılar.

Kuraklık ve kıtlık bir yerin coğrafi koşulları ile doğrudan ilintilidir. Doğal bir afet olan kuraklık, tıpkı deprem gibi, önceden tahmin edilemez ve kaçınılmazdır. Tam da bu sebepten dolayı kuraklık ve kıtlık yaşanan yerlerde insanlar zor şartlarla karşı karşıya gelir. Ancak yaşanacağını önceden bilmemize rağmen depreme hazırlık yapmakta ve doğabilecek hasarı olabildiğince azaltmaya çalışmaktayız. Afrika Boynuzu bölgesindeki ülkelerde de tarım sektörüne yatırım yapılarak bu ülkelerin gıda güvenliğinin sağlanmasına yardımcı olunabilir.

Somali, kurak ve sıcak bir tropikal iklime sahiptir. Yağışlar oldukça azdır ve mevsimlere göre sıcaklık değişiklikleri yüksektir. Alçak ve düz olan güneydoğu bölgesiyle, Kenya sınırına yakın kısımlarda sıcaklık, ortalama 27° ile 32° arasında değişiklik gösterir. Daha yüksek bölgeler ve dağlık kuzey kesimlerde bu sıcaklık biraz daha düşer. Ülkedeki yağış ve sıcaklık miktarları büyük ölçüde güneybatı ve kuzeydoğudan esen muson rüzgârlarına göre değişir. Mart-Mayıs ayları arası şiddetli ve eylül-kasım ayları arası hafif yağışlar olur. Yıllık yağış ortalaması yaklaşık 280 mm civarındadır.

Somali, hem bitkiler ve hem de hayvanlar âlemi açısından rengârenk, çok çeşitli ve zengin bir manzaraya sahiptir. Ülkede çok sık olarak bulunan akasya ve baobap ağaçları az da olsa serinlik ve gölgelik getirerek halkı ferahlatır. Kuzey bölgelerdeki günlük ağaçları önemli bir buhur ve tütsü kaynağıdır. Bundan başka kokonut, palmiye, çam ve ardıç ağaçları manzaraya ayrı bir güzellik verir. Yarı çöl olan bölgelerdeyse çalılıklara az da olsa rastlanır. Ülkenin iki nehri arasındaki bölge yeşil bitki örtüsüyle örtülüdür. Ormanlık bölge pek yoktur. Yaşayan başlıca hayvanlar; fil, timsah, aslan, leopar, pars ve gazeldir. Ülkedeki kuşlar dünyada en rağbet gören ve kıymetli kabul edilen cinstendir. En yaygın olanları devekuşu, toy kuşu, Afrika tavuğu, balıkçıl, keklik ve yeşil güvercindir. Etrafındaki denizlerle rengârenk tropikal balık cinsleriyle doludur. Bunlardan başka tonbalığı ve köpek balığı oldukça fazla sayıda avlanır.

Afrika kıtasının çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşan Etiyopya ve çevre ülkelerindeki çöl alanlarında temiz suya ulaşım kısıtlı olduğu için halkın büyük bir kısmı aynı su kaynaklarını kullanmak zorunda kalmaktadır. Kabile kültürünün hâkim olduğu Afrika ülkelerinde bu durum silahlı çatışmalara varan gerginliklere yol açabilmektedir. Küresel ısınmanın en fazla hissedildiği Afrika kıtasında bu oran giderek artış göstermektedir. Örneğin Afrika boynuzu ve Namibia Çölüne neredeyse hiç yağış düşmüyor. Öte yandan Somali, Cibuti, Kenya, Uganda ve Etiyopya gibi ülkeler, uzun bir aradan sonra tarihlerindeki en ciddi kuraklık dönemlerini yaşamaktadırlar.

Etiyopya

Muhammed İsse / Somali
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Etiyopya Somali'ye göre daha soğuk ve yağış miktarı daha fazla olmasına rağmen ülkede diğer Doğu Afrika ülkeleri gibi bazen kuraklık ve susuzluk sorunu yaşanmaktadır. Bu sorunu aşmak için Nil nehrinde inşası devam eden Büyük Rönesans Barajı oldukça büyük bir plan ve öncelikli amacı ise hidroenerji üretimidir. Ancak bu, Etiyopya'nın elde edilecek suyu tarımsal amaçlı kullanamayacağı anlamına da gelmiyor. Ne var ki, Nil nehrinin suyu dar boğazlardan geçtiği için bölgenin topografyası birtakım engeller oluşturabilir. Ancak şu da var ki, on bir adet nehrimiz var ve Nil nehri bunlardan sadece biri. Ayrıca söz konusu nehir Etiyopya'nın orta kısmını kaplarken, sulama için büyük potansiyeli olan başka nehirlerimiz de bulunmaktadır. Etiyopya büyük bir sulama programı girişiminde bulunmaktadır.

Yağmur suyundan elde edilen sulama sisteminden sulamalı tarım sistemine yapılacak bir değişimle tarım sektörümüzde bir dönüşüme imza atabileceğimizi düşünüyoruz, zira yağmur suyundan elde edilen sulama sistemi, nüfusun büyük oranda artması ve çevre koşullarının da değişime uğraması gibi sebeplerden artık işlerliğini yitirmiş durumdadır. Yüksek alanlarda ve dağlık arazilerdeki tarıma bakıldığında, buradaki durum çiftçilerin ilgili tarım ve sulama teknolojilerini kullanmalarına yardım etmeye ilişkin acil bir çözüm gerektirmektedir. Bunun da ötesinde, sulamaya dayalı olarak ülkedeki şeker fabrikaları için on bir adet büyük şeker kamışı tarlası ekimi gerçekleştiriyoruz. Aynı şekilde hanelere yönelik sulama programı da, tüm ülkeye yayılan ciddi boyutlardaki programlar ve projeler eşliğinde oldukça iyi gidiyor. Bu mesele şimdi tam sulama programının da ortaya çıkmasına yol açmıştır ve değer katma vs. programların, çiftçilerin gözlemlediği bazı sistemik sorunlara da çözüm bulması beklenmektedir.

Etiyopya yağış miktarı ise yine bölgelere göre değişmektedir. Etiyopya'nın güney batı bölgelerinde 2500 mm olan yağış miktarı, ülkenin Kuzey Doğu bölgelerinde 50 mm kadar düşmektedir.

Kamerun Afrika Ulusal Futbol Kupasını 2019 Elemelerine Ev Sahipliği Yapacak. (CAF).

Afrika Ulusal Kupası, kuruluş tarihi olan 10 Şubat 1957'den bu yana (58 yıl öncesinden beri) her 2 sene düzenlenmektedir. Hatırlanacağı üzere, bu sene 2017 Afrika Kupasının şampiyonluk sevincini Kamerun yaşamıştı. Kamerun 2019 Afrika Kupasına ev sahipliği yapacak. Bu durum için büyük bir tesadüf yorumu yapıyor. Aslında Afrika Kupasına ev sahipliği yapabilmek için kura çekiliyor ve kura sonucunda 2019 ev sahipliği Kamerun'a düştü.

BBC Raporuna göre: Grup elemelerinde 12 takım ile en iyi 3 takım artı ev sahibi çıkacaktır.

Hazırlayan: Muhammad Munir Kabir., Nijeryalı.
Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
KAYNAKÇA: BBC, Afrika Ulusal Futbol Kupasının Elemeleri 2019 için Kamerun ağırlayacaktır. (CAF). (Africa Cup of Nations: Group stage for Cameroon 2019 begins.) (CAF), <http://www.bbc.com/sport/football/40217771>, 9 Haziran 2017. S.1.

PORTRE... {Çağdaş Afrikalı Eylem Adamı; Ahmed Sekou Toure}

Ahmed Sekou Toure 1922 ve 1984 arasında yaşamış Gine'li bir politikacı ve aktivisttir. Kendisi Gine Konakri'nin eski lideridir. Sekou Toure, 1958 yılında Gine'yi bağımsızlığa götürdü. Ülkesini bağımsızlığa kavuşturduktan yirmi altı sonra vefat etti. Batı Afrika'da en başarılı siyasi şahsiyetlerinden biridir. Bu başarısını, etkileyici bir organizasyon yeteneğine sahip olması, keskin bir idrak potansiyeline sahip olması ve en önemlisi, siyasi rakiplerine karşı hızla yürüttüğü mücadelesindeki güçlü bir iradeye sahip olmasına borçludur.

Gine Konakri Cumhuriyeti Afrika'da Gana'dan sonra bağımsızlığını kazanan ikinci ülkedir. Gine Konakri Cumhuriyeti Atlantik Okyanusuna açık olmasıyla birlikte, Senegal, Gine Bissau, Mali, Fildişi Sahili, Liberya ve Sierra Leone gibi komşu ülkelerle beraber Afrika'nın en batısında bulunmaktadır. Ülkenin başkenti Konakri'dir. Afrika'da birden fazla Gine olarak isimlendirilen ülke vardır, fakat aralarındaki fark ancak isimlerinden belli olur. Mesela Gine Konakri, Gine Bisao (eski bir Portekiz Sömürgeci), Gine Ekvator ve Yeni Gine...

Gine Konakri Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı 1958 yılında, Sekou Toure'nin önderliğinde, Ginelilerin referandum yoluyla Fransız General Charles De Gaulle'un, ülkeyi Fransız deniz aşırı topraklarına dâhil olması teklifine karşı hayır demeleriyle meydana geliverdi. Bu tavırla Gine Konakri Cumhuriyeti, Afrika'da Fransa'nın sömürgeci stratejisine hayır diyen tek ülke oldu. O zamanlar Sekou Toure, mecliste en çok oy alan Gine Demokratik Partisi'nin Genel Sekreteri idi (Parti Democratik de Guinée- PDG). Sekou Toure için insan eşitliği sömürgecilikle beraber aynı anda olması mümkün olmayacağını düşünüyordu. Bunun için Fransa'nın yürütmeye başladığı siyasete hayır demek gerekirdi. O ve Kwame Nkrumah (Gana'nın Si-

yasi Lideri) gibi liderler için, ne olursa olsun, ne pahasına olursa olsun, Afrika Kıtası özgürlüğüne kesinlikle kavuşmalıdır. Sekou Toure'nin sömürgeci Fransa'ya karşı bu siyasi zafiri Fransa'nın acımasız tepkisine yol açmaya neden oldu ve ülke ekonomik kaosa düştü.

Gine Konakri'nin Cumhurbaşkanı olmadan önce Sekou Toure, birçok devlet kurumunda görev aldı. 1940'larda "Gine İşçi Federasyonunun" kurucuları arasında yer aldı. 1946 yılında tanınmış Afrikalı siyasetçilerin arasında yer almaya başladı.

Sekou Toure, 9 Ocak 1922 yılında Gine'nin Faranah köyünde, Alfa Toure ve Aminata Toure'den dünyaya geldi. Fransız Gine ilkokulunda eğitimine başladı. Sonra Konakri'deki Georges Poirer Meslek okuluna girdi ve en son Prag'ta Ekonomik Bilim Enstitüsüne girdi. Kendisi Müslüman olarak bilinir. 1940 ve 1956 yılları arasında, iletişim firması, Sömürge Hazine Müsteşarlığı, Posta ve Telekomünikasyon İşçileri Sendikasının Genel Sekreterliğinde, Gine İşçi Sendikaları Federasyonu vb. gibi birden

çok sayıda şirkette çalışarak kendi ülkesinin kalkınmasına katkı sağlamıştır. Ahmed Sekou Toure ayrıca Afrika Birliğinin baş mimarlarından biridir.

1955 yılında Konakri'nin Belediye Başkanı olarak seçildi. Ertesi yılda Paris'te meclise girer. 1957'de Fransız yönetimin altında Gine'de Bakanlar Konseyinin Başkanı olarak seçildi (Başbakan). 1958 yılında ülkesini referanduma götürerek Gine'nin Fransa'dan bağımsızlığını ilan eder.

Fransa ise bundan rahatsız olur ve Gine hükümetine bütün yardımlarını keser. Fransa'nın bu tavrı ile Gine hükümeti ekonomik krize düşer ve Gana gibi komşu ülkelere borç istemek durumunda kalır.

Fransa'nın Gine'den çekilmesi ardından, Gine ve Gana arasındaki siyasi ilişkiler hızlanır ve Afrika'nın %100 bağımsızlık mücadelesi güç kazanır. Aynı zamanda Sekou Toure, Sovyet Rusya'dan da yardım talep etmiştir. Fakat 1961'de iç işlerine karışmasından dolayı Rusya'nın Büyükelçisini sınır dışı etmekten geri kalmayan Sekou Toure, Amerika'ya yaklaşmaya başlamıştır.

Gine'den çekildikten sonra Fransa, Gine'de mevcut iktidara hem Gine halkı hem Gine'nin komşularını Gine'ye karşı kızdırmaya yönelik politikalar yürütmeye başlamıştır. Sekou Toure hükümetine Fransa destekli birçok darbe ve suikast girişimi olmuştur.

Uzun bir süreden sonra, 1976'da Birleşmiş Milletlerin sayesinde Gine ve Fransa arasındaki ilişkiler az olsa da normale döndü. 1978'de ise Senegal ve Fildişi Sahilleri gibi komşu ülkelerle diplomatik ilişkiler tekrar revize edilmiştir.

Traore Taoufik Kassa / TOGO
Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

**FARKLI SESLERLE
AYNI ŞEYİ
SÖYLÜYÜRÜZ**
biz BİR milletiz

we are ONE nation
نحن أمة واحدة
nous sommes UNE nation
አኖ አፍሪካ አካባቢ ገፅ
мы ОДНА нация
ما یک ملتیم
БІЗ БІР УЛТТЫБІЗ
wexeenu nahay HAL umad iskumid ah
biz BİR millet
ННЕ СМЕ ЕДНА НАЦІЯ
ہم ایک زندہ قوم ہیں
Ife ndife mtunu umodzi
СҮҮД Л БИД НЭГ ҮНДЭСТЭН
biz BİR millet
بیر هه ميميز بیر ملله تميز
sote ni watu wamoja
ТХО ЦХЬА КЪАМ ДУ
ჩვენი ერთი ერი ვართ
mi smo jedan narod
আমরা এক জাতি
ne Jemi NJE komb
Sisi ni taifa moja

